

Het agrocomplex van de gemeente Alkmaar

Coen van Ruiten, Jakob Jager, David Verhoog en Allard Jellema

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Het agrocomplex van de gemeente Alkmaar

Coen van Ruiten, Jakob Jager, David Verhoog en Allard Jellema
Review Harold van der Meulen

Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Social & Economic Research in opdracht van en gefinancierd door de gemeente Alkmaar, domein Economie, onderdeel van de unit Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie.

Wageningen Social & Economic Research
Wageningen, maart 2025

RAPPORT
2025-075

Van Ruiten, Coen, Jakob Jager, David Verhoog, Allard Jellema, 2025. *Het agrocomplex van de gemeente Alkmaar*. Wageningen, Wageningen Social & Economic Research, Rapport 2025-075. 48 blz.; 26 fig.; 12 tab.; 0 ref.

In dit rapport is de betekenis van de agrarische sector beschreven voor de gemeente Alkmaar en vergeleken met de provincie Noord-Holland en Nederland. Er is gekeken naar structuurdata zoals aantallen en arealen van de diverse deelsectoren, de toegevoegde waarde en werkgelegenheid en overige sociaal-economische factoren als inkomen, vermogenspositie en moderniteit, kenmerken van ondernemer en arbeid van de Alkmaars primaire bedrijven. Ook is gekeken naar de input en output van de gemeente Alkmaar met betrekking tot productie, verwerking, toelevering en distributie.

This report describes the significance of the agrocomplex for the municipality of Alkmaar. Structural data are presented, such as the numbers and areas of the various subsectors, value added and employment and other socio-economic factors such as income, capital position and modernity, and characteristics of entrepreneurs and labour of the primary companies in the municipality of Alkmaar. Attention was also given to the input and output of the municipality regarding production, processing, supply, and distribution.

Trefwoorden: Agrocomplex, Alkmaar, structuurdata, sociaal-economische factoren, ondernemer en arbeid

Dit rapport is gratis te downloaden op <https://doi.org/10.18174/689679> of op www.wur.nl/social-and-economic-research (onder Wageningen Social & Economic Research publicaties).

© 2025 Wageningen Social & Economic Research

Postbus 88, 6700 AB Wageningen, T 0317 48 48 88, E info.wser@wur.nl, www.wur.nl/social-and-economic-research. Wageningen Social & Economic Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel 4.0 Internationaal-licentie.

© Wageningen Social & Economic Research, onderdeel van Stichting Wageningen Research, 2025

De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken maken. Materiaal van derden waarvan in het werk gebruik is gemaakt en waarop intellectuele eigendomsrechten berusten, mogen niet zonder voorafgaande toestemming van derden gebruikt worden. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met het werk van de gebruiker of het gebruik van het werk. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Wageningen Social & Economic Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Social & Economic Research is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Wageningen Social & Economic Research Rapport 2025-075 | Projectcode 233330013

Foto omslag: Shutterstock

Inhoud

Woord vooraf		5
1	Inleiding	6
2	Opbouw rapport	7
	2.1 Aantal bedrijven en arealen in de gemeente Alkmaar	8
	2.2 Aantal bedrijven naar bedrijfstype	9
	2.3 Ontwikkeling aantal bedrijven naar bedrijfstype	11
	2.4 Aandeel biologische bedrijven	13
	2.5 Aandeel biologische areaal	14
	2.6 Verdeling (%) van de arealen van de belangrijkste (groepen van) gewassen	15
	2.7 Aandeel eiwitgewassen en biobased	16
	2.8 Aantallen dieren tussen 2010 en 2024	16
	2.9 Aandeel bedrijven naar leeftijd van de (oudste) ondernemer	17
	2.10 Opvolgingssituatie naar bedrijfstype en ontwikkeling tussen 2008 en 2023	18
	2.11 Opleidingsniveau 2020 en 2023	19
	2.12 Grondgebruik 2024 (eigendom, pacht, erfpacht en overige)	20
	2.13 Verbredingsactiviteiten en ontwikkeling tussen 2011 en 2023	21
	2.14 Aandeel bedrijven met verbreding naar omzetklassen naar regio 2023	24
	2.15 Intensiteit graasdieren en melkkoeien per hectare	25
3	Economisch resultaat	27
	3.1 Economisch resultaat akkerbouwbedrijven 2013-2022	27
	3.2 Economisch resultaat melkveebedrijven 2013-2022	28
	3.3 Economisch resultaat overige graasdieren 2013-2022	29
	3.4 Structuurkenmerken melkveebedrijven 2020-2022	29
	3.5 Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) melkveebedrijven 2020-2022	30
	3.6 Kenmerken akkerbouwbedrijven 2020-2022	31
	3.7 Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) akkerbouwbedrijven 2020-2022	32
4	Inzichten in de omvang van het agrocluster in de gemeente Alkmaar 2022	33
	4.1 Inleiding	33
	4.2 Aanpak	33
	4.3 Resultaten	34
Bijlage 1	Databronnen	37
Bijlage 2	Definitie agrocomplex	38
Bijlage 3	Gehanteerde definitie KPI's melkveehouderij	40
Bijlage 4	Gehanteerde definitie KPI's akkerbouw	41
Bijlage 5	Definities enkele kengetallen	42
Bijlage 6	Tabellen en figuren agrocluster gemeente Alkmaar (2022)	43

Woord vooraf

Wageningen Universiteit en Research Centre (WUR) ondersteunt al sinds 1940, met de oprichting van het Landbouw-Economisch Instituut, overheden en bedrijven met sociaal-economisch onderzoek over het agro-foodcomplex. Met dit onderzoek ondersteunt WUR overheden en bedrijven onder meer bij de keuzes en handelingsperspectieven op het gebied van concurrentie, besturing van productieketens, inrichting van het landelijk gebied en hoe in dit alles bij te dragen aan landelijke duurzaamheidsdoelen. Het Nederlandse en daarmee ook Alkmaarse agrocluster is ingrijpend aan het veranderen. In dit rapport zijn de belangrijkste sociaal-economische onderwerpen gekwantificeerd en toegelicht. Dit rapport kan bijdragen aan de beleidsvorming voor de gemeente Alkmaar, om de besluitvorming te ondersteunen bij regionale planning, economische initiatieven en duurzame transitieopgaven. We bedanken het projectteam van de gemeente Alkmaar en de collega's bij Wageningen Social & Economic Research voor hun waardevolle input bij de samenstelling van dit rapport.

Prof. J.C.M. (Hans) van Trijp
Instituutsmanager Wageningen Social & Economic Research
Wageningen University & Research

1 Inleiding

Sinds 2020 heeft de gemeente Alkmaar een agrarische agenda. Deze dient twee doelen: een gespreksleidraad voor het bestuurlijk overleg tussen gemeente en de agrarische sector; en een overzichtsdocument, omdat diverse overheidsprogramma's en beleid de agrarische sector raken.

Bij het opstellen van de agrarische agenda is vastgesteld dat er behoefte is aan een beter inzicht in de agrarische sector. Dit is aanleiding geweest om onderliggend document op te stellen.

Het doel van deze rapportage voor de gemeente Alkmaar is om een overzichtelijke, compacte en informatieve factsheet te presenteren die inzicht biedt in de impact en rol van het agrocomplex in de gemeente Alkmaar.

Dit document kan als hulpmiddel worden gebruikt voor beleidsmakers en andere stakeholders, door:

- een helder overzicht te bieden van de huidige situatie van de agrarische sector en de trends van de afgelopen jaren
- besluitvorming te ondersteunen bij regionale planning, economische initiatieven en duurzame transitieopgaven.

Door het agrocomplex te positioneren binnen bredere thema's, zoals duurzame voedselproductie, biodiversiteit en regionale samenwerking, sluit dit rapport aan bij de ambitie om Alkmaar zowel economisch als ecologisch sterker te positioneren.

2 Opbouw rapport

Dit rapport geeft inzicht in een aantal kenmerken van de agrarische bedrijven. Vervolgens is de verbinding ervan met het gehele agrocomplex beschreven, ofwel de verbinding van de primaire productie met de verwerking, toelevering en distributie.

De structuur van de bedrijven op basis van de landbouwtelling wordt beschreven voor de gemeente Alkmaar, provincie Noord-Holland¹ en Nederland:

- aantal bedrijven en arealen in de gemeente Alkmaar
- aantal bedrijven naar bedrijfstype
- ontwikkeling aantal bedrijven naar bedrijfstype
- aandeel biologische bedrijven
- aandeel biologische areaal
- verdeling (%) van de arealen van de belangrijkste (groepen van) gewassen
- aandeel eiwitgewassen en biobased (vezel) gewassen
- aantallen dieren tussen 2010 en 2024
- aantal bedrijven naar leeftijd van de (oudste) ondernemer
- grondgebruik 2024 (eigendom, pacht, erfpacht en overige)
- verbredingsactiviteiten en ontwikkeling tussen 2011 en 2023
- aandeel bedrijven met verbreding naar omzetklassen naar regio in 2023
- opvolgingssituatie naar bedrijfstype en ontwikkeling tussen 2008 en 2023
- opleidingsniveau in 2020 en 2023
- intensiteit graasdieren en melkkoeien per hectare

Daarna volgt de beschrijving van de structuur, economie en een aantal Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) op basis van het Bedrijveninformatienet voor akkerbouw-, melkvee- en overige graasdierenbedrijven:

- economisch resultaat periode 2013-2022
- kenmerken gemeente Alkmaar versus Noord-Holland en gemiddeld Nederland in 2020-2022
- KPI gemeente Alkmaar, Noord-Holland en Nederland in 2020-2022 (niet voor de overige graasdierbedrijven).

Tot slot volgt nog het Agrocomplex:

- inzichten in de omvang van het Agrocomplex in de gemeente Alkmaar in 2022.

De volgende bijlagen met toelichting op de databronnen, begrippen en definities worden onderscheiden:

Bijlage 1 Databronnen

Bijlage 2 Definitie Agrocomplex

Bijlage 3 Gehanteerde definitie KPIs melkveehouderij

Bijlage 4 Gehanteerde definitie KPIs akkerbouw

Bijlage 5 Definities enkele kengetallen

Bijlage 6 Tabellen en figuren agrocluster Alkmaar (2022)

¹ Op provinciaal niveau bestaat de website Agrifood Noord-Holland. Deze geeft inzicht in de laatste cijfers en trends over de land- en tuinbouw in de provincie Noord-Holland. Zie: [Home - Agrifood Noord-Holland](#).

2.1 Aantal bedrijven en arealen in de gemeente Alkmaar

Tabel 1 Aantal bedrijven en hectares in de gemeente Alkmaar en hun aandeel in Noord-Holland en Nederland 2024

Aantal bedrijven	Aantal	Aandeel in Noord-Holland	Aandeel in Nederland
Akkerbouwbedrijven	20	3,8	0,18
Melkveebedrijven	55	7,3	0,43
ov graasdieren	45	6,4	0,40
w.v. schapenbedrijven	16	6,5	0,80
overige bedrijven	23	1,8	0,16
Totaal	143	4,4	0,28
Aantal hectare			
Totaal akkerbouwgewassen	994	3,3	0,19
granen	296	3,6	0,19
pootaardappelen	236	3,8	0,59
consumptieaardappelen	141	4,9	0,18
suikerbieten	96	2,0	0,11
Akkerb. groente: totaal	129	3,4	0,18
w.v. uien	9	0,4	0,02
knolselderij	96	21,1	4,87
kroten	15	6,1	1,47
overige akkerbouwgewassen	96	2,6	0,19
Groenten in de open grond (tuinbouw)	288	5,4	1,09
bloembollen en knollen	212	1,6	0,78
grasland en voedergewas	5.039	6,8	0,43

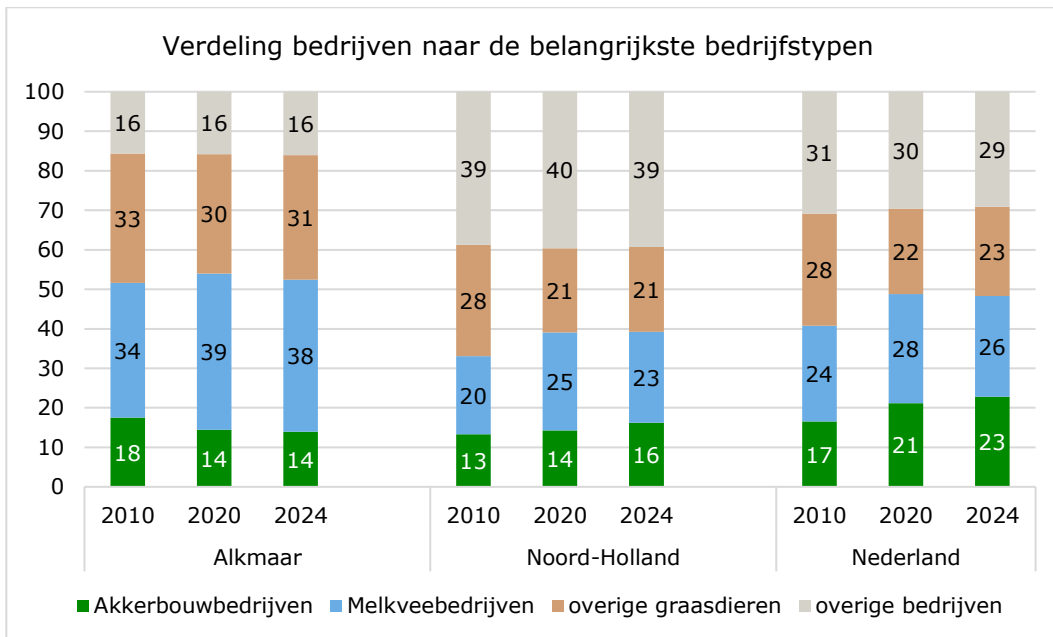
Bron: CBS-Landbouwteiling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

In de gemeente Alkmaar zijn melkveebedrijven in 2024 het belangrijkste bedrijfstype, met 55 bedrijven. De overige graasdierbedrijven komen met 45 stuks ook veel voor. Deze bestaan voor een groot deel uit schapenbedrijven. Akkerbouwbedrijven komen met een totaal van 20 minder voor.

Het belangrijkste gewas of de groep van gewassen is granen, opengrondsgroenten, pootaardappelen en bloembollen.

2.2 Aantal bedrijven naar bedrijfstype

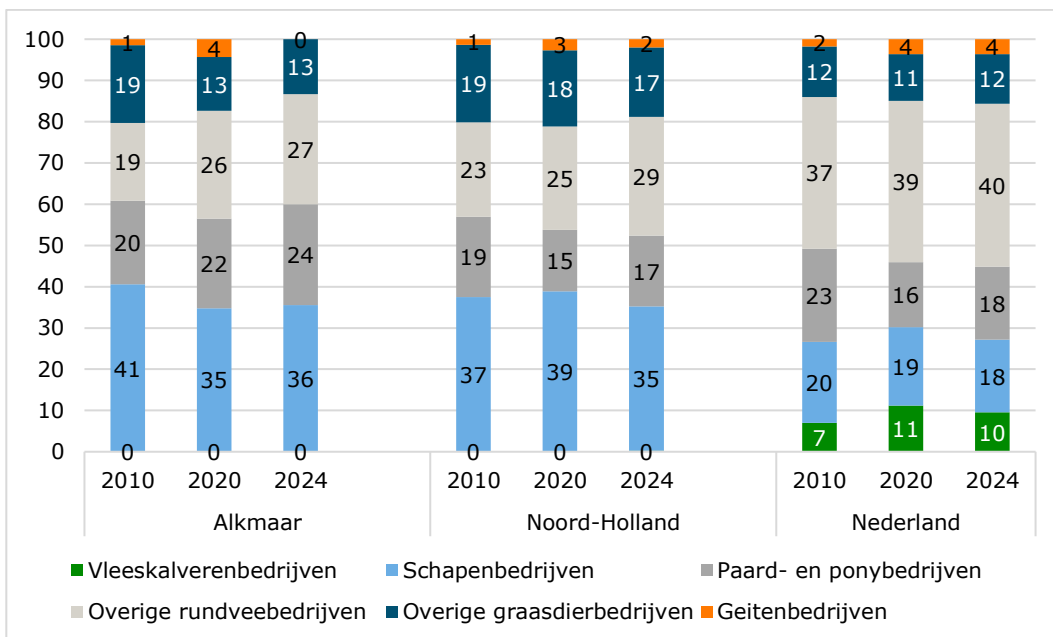
Alkmaar is historisch bekend als een zuivelregio, denk onder meer aan de Alkmaarse Kaasmarkt op het Waagplein. Ook is er een substantieel deel akkerbouwbedrijven in de gemeente gevestigd.

Figuur 1 Verdeling (%) van het aantal bedrijven van de belangrijkste bedrijfstypen, 2010, 2020 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

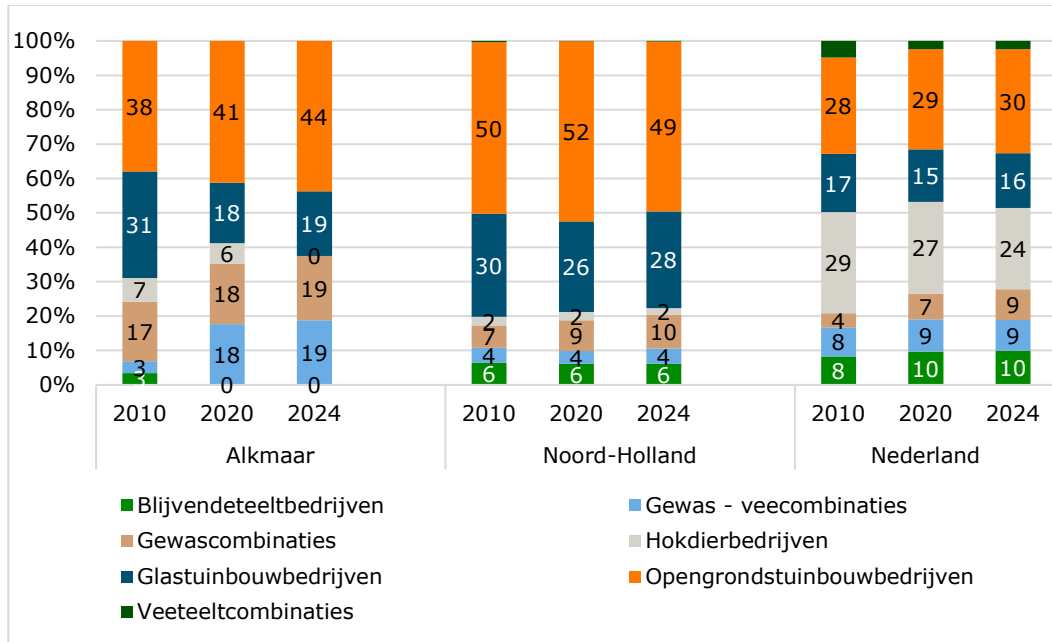
In de gemeente Alkmaar is het aandeel melkveebedrijven het grootst en meer dan in de andere genoemde regio's. Dit is in iets mindere mate het geval bij de overige graasdieren. Het aandeel akkerbouwbedrijven is vergelijkbaar met de provincie Noord-Holland, maar minder dan in Nederland.

Figuur 2 Verdeling (%) van het aantal bedrijven van de overige graasdieren, 2010, 2020 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

In figuur 2 is de categorie overige graasdieren nader uitgesplitst. In de gemeente Alkmaar en de provincie Noord-Holland zijn door de vele omringende dijken en aanwezige (deels natuurlijke) graslanden relatief veel schapenbedrijven binnen de groep overige graasdieren. Ook is het aandeel paard- en ponybedrijven groter. Beide gaan ten koste van het aantal overige rundveebedrijven (met vleesvee en/of zoogkoeien). Ook zijn er geen vleeskalverenbedrijven in deze regio's aanwezig. In 2020 waren er nog 2 (kleine) geitenbedrijven (4% van het aantal overige graasdierenbedrijven) in de gemeente Alkmaar. Volgens de laatste telling in 2024 zijn deze of gestopt of hebben een meer gemengd karakter gekregen want het aantal geiten is gedecimeerd.

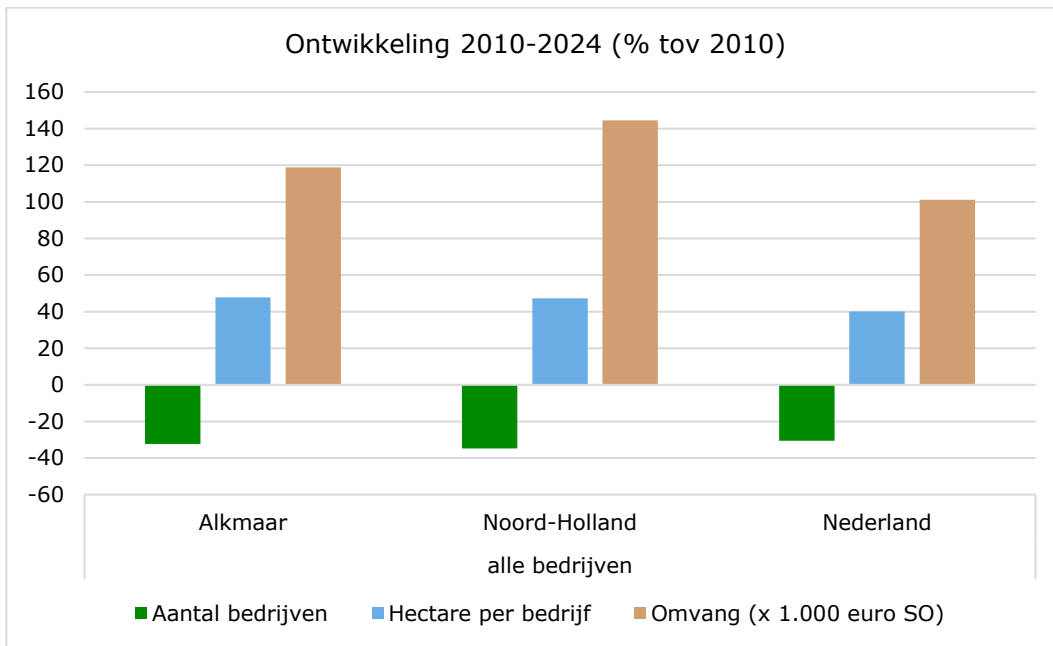

Figuur 3 Verdeling (%) van het aantal bedrijven van de overige bedrijfstypen, 2010, 2020 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

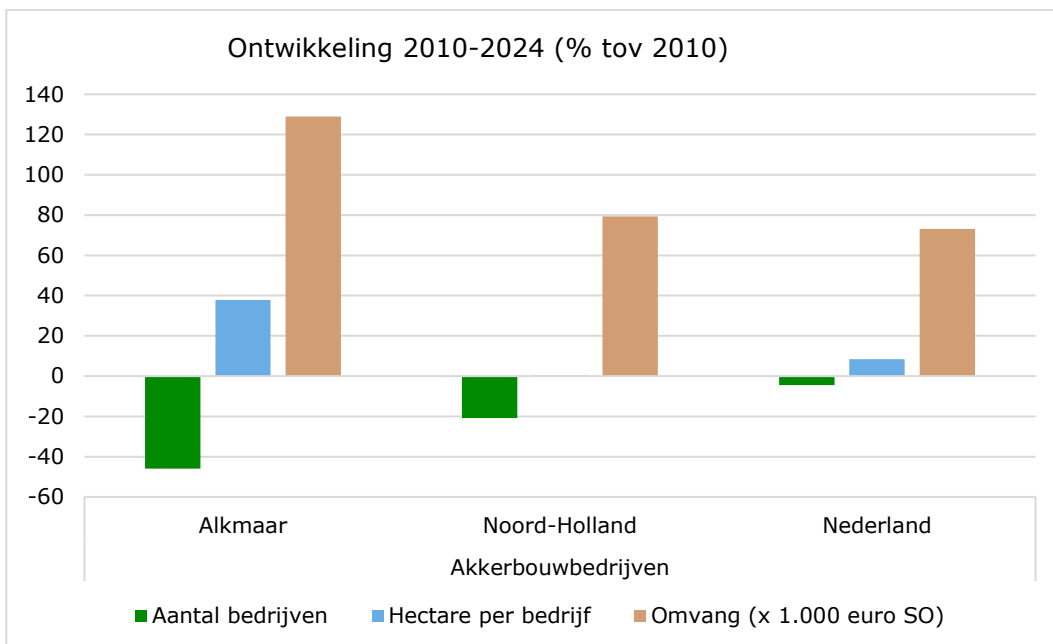
In figuur 3 is de categorie overige bedrijfstypen nader uitgesplitst. Naast de 3 eerder genoemde veel voorkomende bedrijfstypen melkvee, akkerbouw en overige graasdieren valt 1/6e van de alle bedrijven in diverse andere bedrijfstypen. Dit zijn in de gemeente Alkmaar met name de opengrondstuinbouw bedrijven gevolgd door de gewascombinaties en gewas-veecombinaties. Beide vormen van gemengde bedrijven komen daar meer voor dan in de andere regio's. Het aandeel glastuinbouwbedrijven is afgenomen in de gemeente Alkmaar. Er zijn in 2024 geen hokdierbedrijven (met varkens of pluimvee) en veeteeltcombinaties (met runderen en/of hokdieren) meer aanwezig in de gemeente Alkmaar. Blijvende teelt bedrijven komen in Alkmaar ook niet meer voor. Dit zijn fruit- en wijngaardbedrijven. Boomkwekerijen vallen onder de opengrondstuinbouw.

2.3 Ontwikkeling aantal bedrijven naar bedrijfstype

Figuur 4 Ontwikkeling (%) van het aantal en omvang van alle bedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

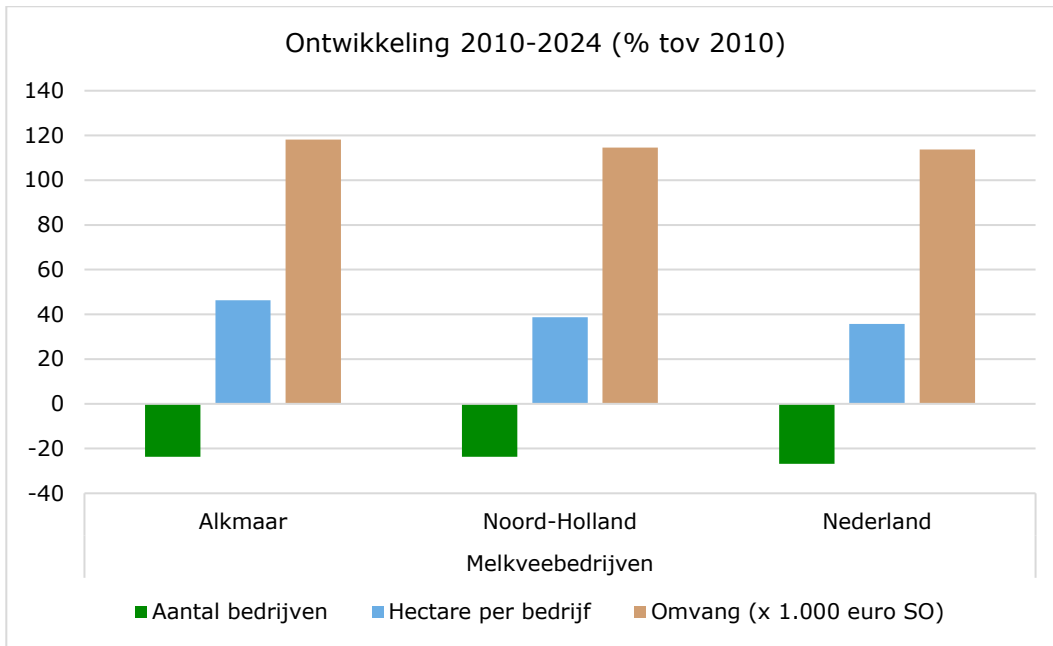
Over alle agrarische bedrijven gemeten is de ontwikkeling van het aantal bedrijven redelijk vergelijkbaar met de andere regio's. In vergelijking met de provincie Noord-Holland blijft de gemiddelde bedrijfsomvang in standaard gemeten opbrengsten (SO) iets achter, maar neemt weer iets sterker toe in vergelijking met Nederland als geheel. Dit betekent dat er per hectare meer (genormaliseerde) opbrengsten worden behaald dan in Nederland en dat de bedrijfsvoering dus intensiever is geworden. Dit kan worden bereikt door meer koeien per hectare of een meer intensief bouwplan met een groter aandeel aardappelen, suikerbieten en groenten.

Figuur 5 Ontwikkeling (%) van het aantal en omvang van akkerbouwbedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio

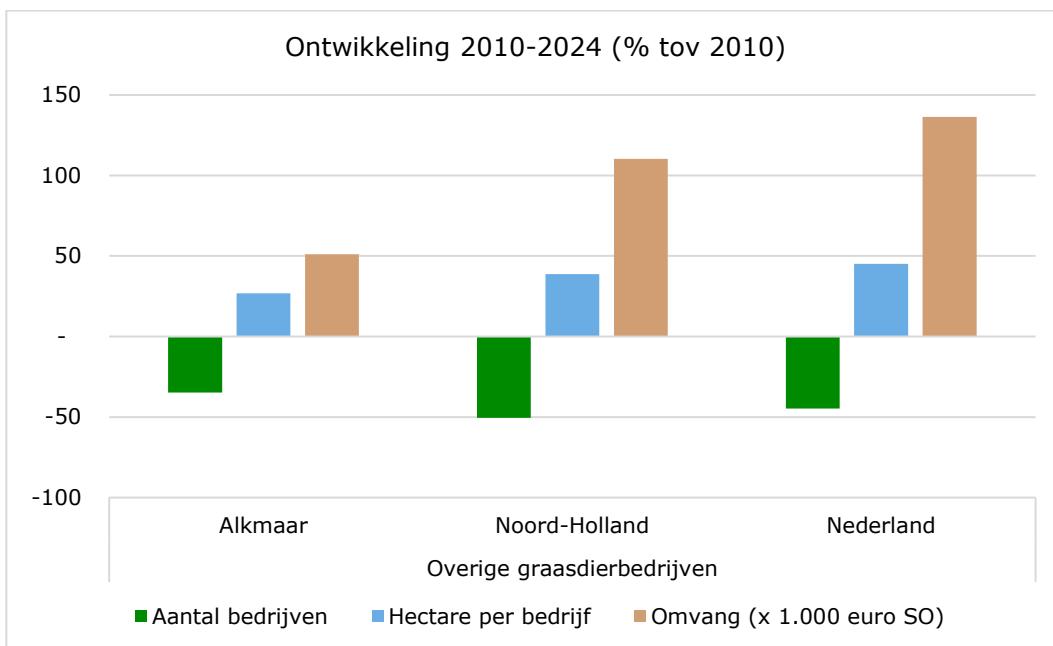
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aantal akkerbouwbedrijven in de gemeente Alkmaar is meer afgenomen dan in de andere regio's. Dit heeft mede geleid tot een sterkere toename van de gemiddelde omvang, zowel in hectaren als in Standaardopbrengsten (SO) gemeten.

Figuur 6 Ontwikkeling (%) van het aantal en omvang van melkveebedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio
 Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

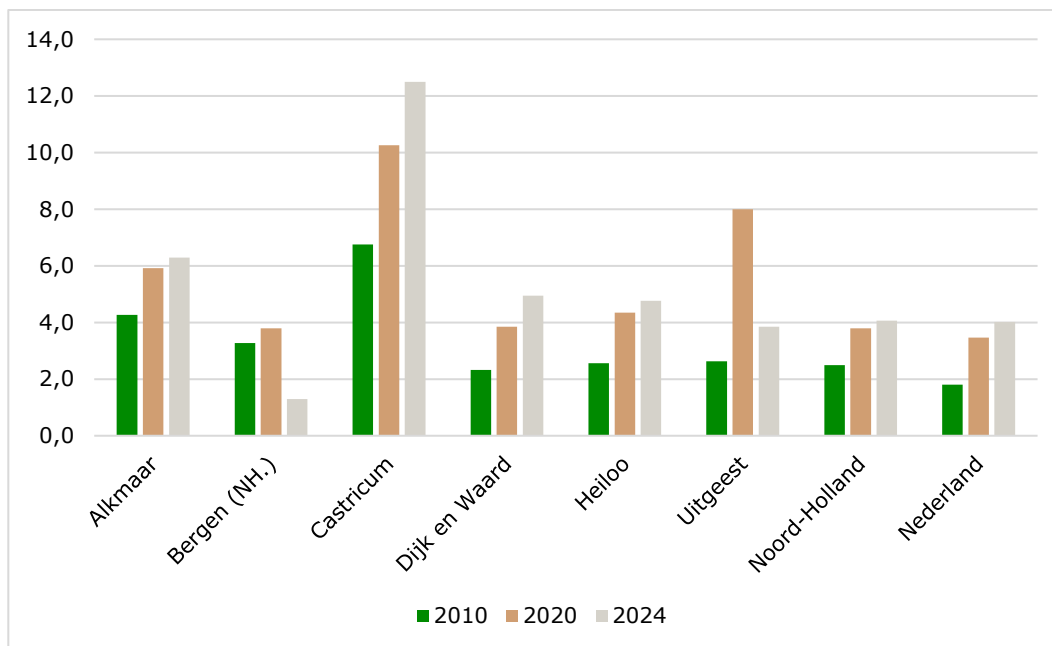
Het aantal melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar is ongeveer in dezelfde mate afgenomen als in de andere regio's. Dit heeft geleid tot vergelijkbare toename van de gemiddelde omvang, zowel in hectaren als in Standaardopbrengsten (SO) gemeten.

Figuur 7 Ontwikkeling (%) van het aantal en omvang van overige graasdierbedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio
 Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aantal overige graasdierbedrijven in de gemeente Alkmaar is minder afgenomen dan in de andere regio's. Dit heeft mede geleid tot een minder sterke toename van de gemiddelde omvang, zowel in hectaren als in Standaardopbrengsten (SO) gemeten.

2.4 Aandeel biologische bedrijven

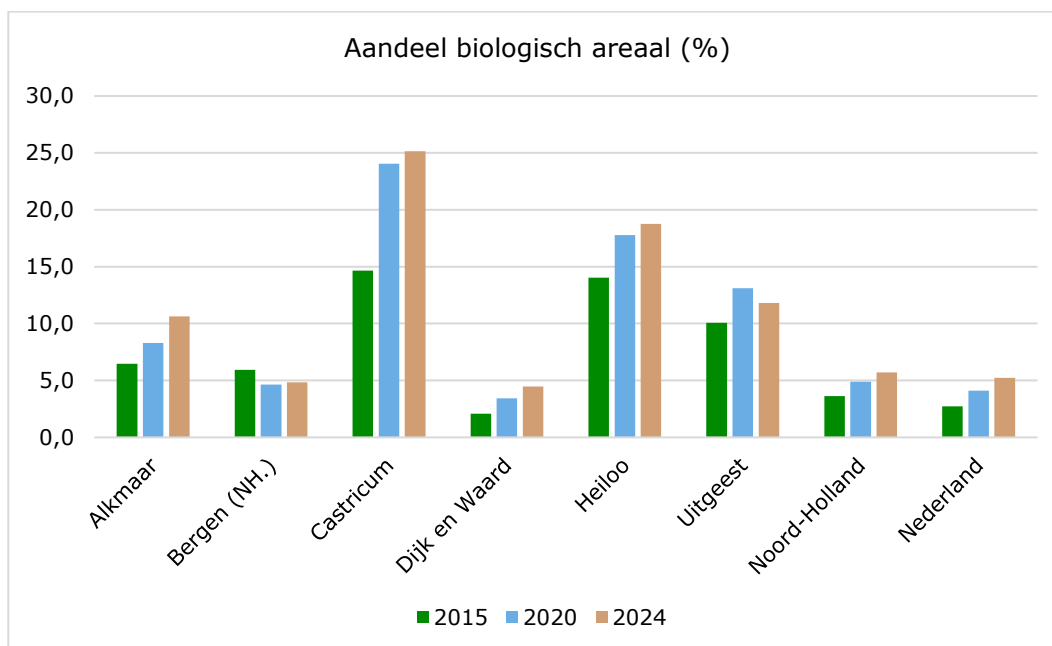

Figuur 8 Aandeel biologisch (%) in regio Alkmaar in 2010, 2020 en 2024 naar gemeenten, provincie en landelijk

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De regio Alkmaar heeft een geformaliseerde samenwerking met 6 aangrenzende gemeenten. Deze samenwerking bestaat uit 6 gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo en Uitgeest. Binnen deze regio heeft Castricum het grootste aandeel biologische bedrijven in 2024 (12,5%) op ruime afstand gevolgd door Alkmaar (6,3%). De sterkste toename tussen 2010 en 2024 heeft plaatsgevonden in Dijk en Waard. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat het aantal gangbare bedrijven afneemt. Deze toename is vergelijkbaar met die in geheel Nederland. Het aandeel biologische bedrijven in Noord-Holland is vergelijkbaar met die in Nederland (circa 4%). Omdat het aantal biologische bedrijven in sommige gemeenten slechts 1 of 2 betreft, kunnen de relatieve ontwikkelingen soms fors uitpakken.

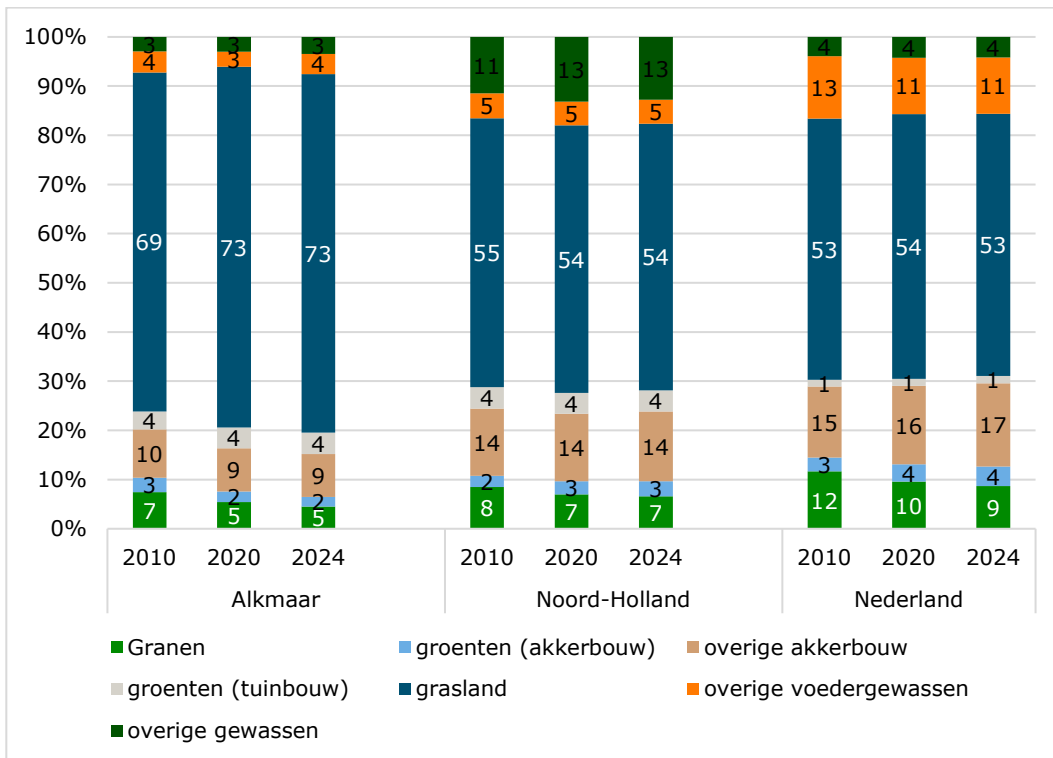
2.5 Aandeel biologische areaal

Figuur 9 Aandeel biologisch areaal (%) in regio Alkmaar in 2015, 2020 en 2024 naar gemeenten
Bron: CBS-Landbouwteiling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

In regio Alkmaar heeft Castricum het grootste aandeel biologische areaal in 2024 (25%). Alkmaar bevindt zich met 10,6% in de middengroep. De sterkste toename tussen 2015 en 2024 heeft plaatsgevonden in Dijk en Waard, waar ook het aandeel biologische bedrijven het sterkst toenam. Deze toename is iets groter in vergelijking met die in Nederland. In alle andere gemeenten in de regio Alkmaar blijft de toename achter bij het landelijke gemiddelde. Het aandeel biologische areaal in Noord-Holland ligt iets hoger dan in Nederland.

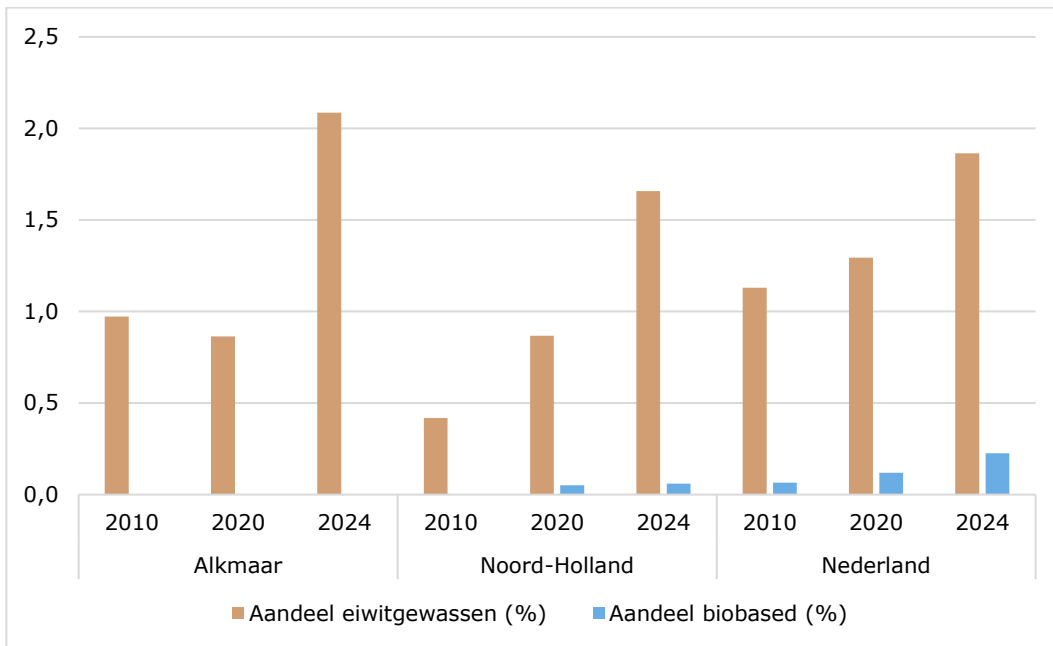
2.6 Verdeling (%) van de arealen van de belangrijkste (groepen van) gewassen

Figuur 10 Verdeling areaal cultuurgrond in 2010, 2020 en 2024 naar regio
Bron: CBS-Landbouwteiling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Grasland maakt in de gemeente Alkmaar net als in de andere de provincie en landelijkheid grootste aandeel uit van de totale oppervlakte cultuurgrond. Wel is dit aandeel in Alkmaar met 73% in 2024 groter dan in Noord-Holland en Nederland (respectievelijk 54 en 53%). Hierdoor zijn andere vormen van grondgebruik minder belangrijk. Daarnaast neemt het al grote aandeel grasland nog verder toe van 69% in 2010 tot 73% in 2024.

2.7 Aandeel eiwitgewassen en biobased

Figuur 11 Aandeel (%) eiwitgewassen of biobased in 2010, 2020 en 2024 naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aandeel eiwitgewassen (zoals veldboon) neemt in 2024 in alle regio's toe. In de gemeente Alkmaar ligt dit met ruim 2% op een hoger niveau dan in de provincie Noord-Holland en Nederland. De belangrijkste biobased gewassen miscanthus, hennep, vlas en zonnekroon komen in de gemeente Alkmaar niet voor. In Nederland neemt het aandeel hiervan toe, maar is nog bescheiden in omvang. Biobased ofwel vezelgewassen staan de laatste jaren onder meer in de belangstelling als mogelijkheid tot extensivering en klimaatmitigatie, zoals koolstofvastlegging in bodem en gewas.

2.8 Aantallen dieren tussen 2010 en 2024

Tabel 2 Aantal dieren in 2010 en 2024 naar regio

	Alkmaar		Noord-Holland		Nederland	
	2010	2024	2010	2024	2010	2024
melkkoeien	5.419	6.147	77.340	85.335	1.478.635	1.544.051
jongvee voor de melkproductie	3.800	3.271	59.426	46.812	1.196.298	913.643
vleeskalf (wit en rosé)	2	0	2.518	1.372	927.699	1.006.331
Geiten	168	33	12.704	19.667	352.828	630.856
Schapen	10.393	5.387	169.427	87.291	1.129.500	732.184
Paarden	275	206	6.338	4.239	92.650	64.580
Pony's	116	188	4.078	3.084	48.831	36.223

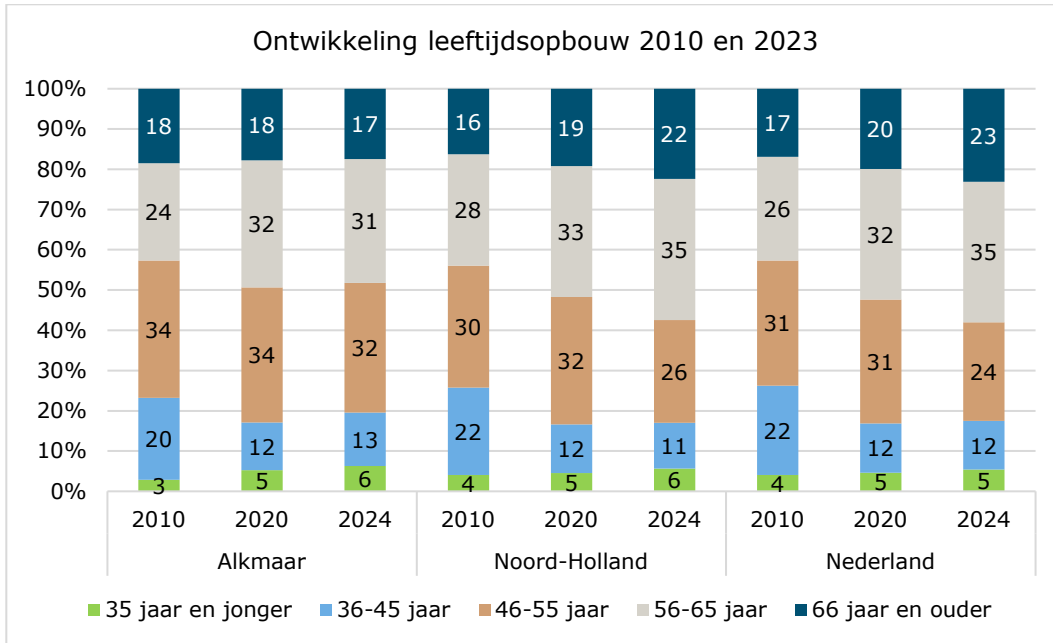
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Door de grote aanwezigheid van grasland in de gemeente Alkmaar komen daar melkkoeien met bijbehorend jongvee maar ook schapen in sterke mate voor. Overige koeien (zoogkoeien en vleesvee) en stieren in mindere mate. Vleeskalveren komen daar niet meer voor. Tegelijkertijd is het aantal geiten met 80% afgenomen, terwijl dit in de andere regio's met 55 tot bijna 80% sterk is toegenomen.

Het aantal paarden neemt in alle regio's met een kwart tot 1/3e af. Het aantal pony's neemt in de gemeente Alkmaar als enige toe. Dit betreft paarden en pony's op agrarische bedrijven. Maneges en pensionstallingen

vallen niet onder de agrarische bedrijven. Fokkerijbedrijven (ook van paarden) vallen onder de agrarische bedrijven.

2.9 Aandeel bedrijven naar leeftijd van de (oudste) ondernemer

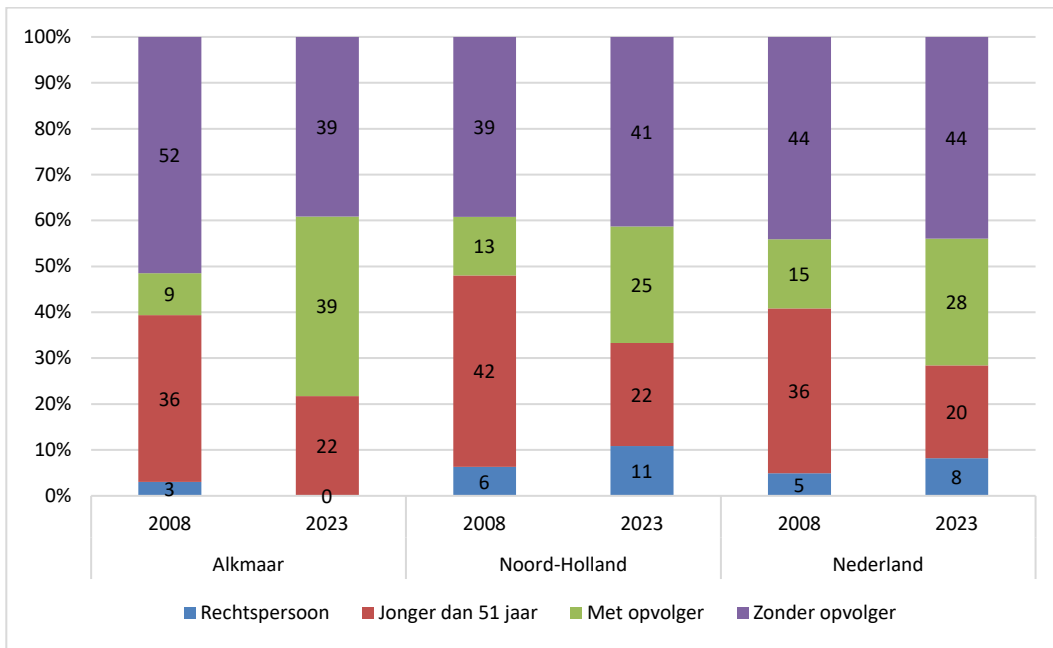
Figuur 12 Verdeling (%) van het aandeel bedrijven naar de leeftijd van de ondernemer 2010, 2020 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aandeel van ondernemers in de leeftijd van 46-55 jaar is in de gemeente Alkmaar het grootst.

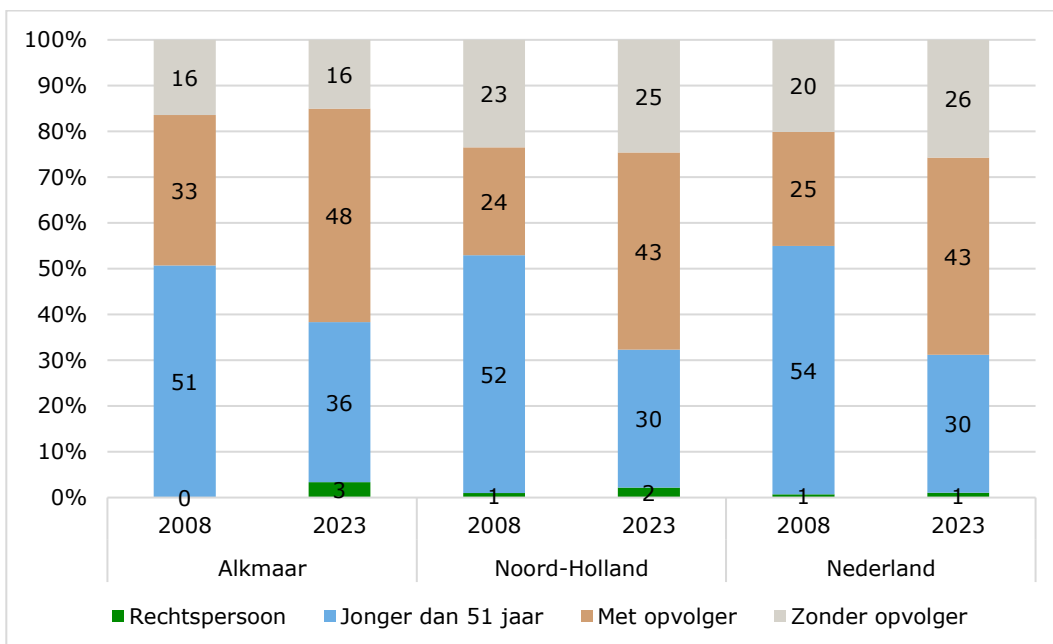
Tegelijkertijd is het aandeel 66+ lager dan in de provincie Noord-Holland en landelijk. De andere leeftijds categorieën zijn vergelijkbaar met provinciaal en landelijk niveau.

2.10 Opgvolgingsituatie naar bedrijfstype en ontwikkeling tussen 2008 en 2023

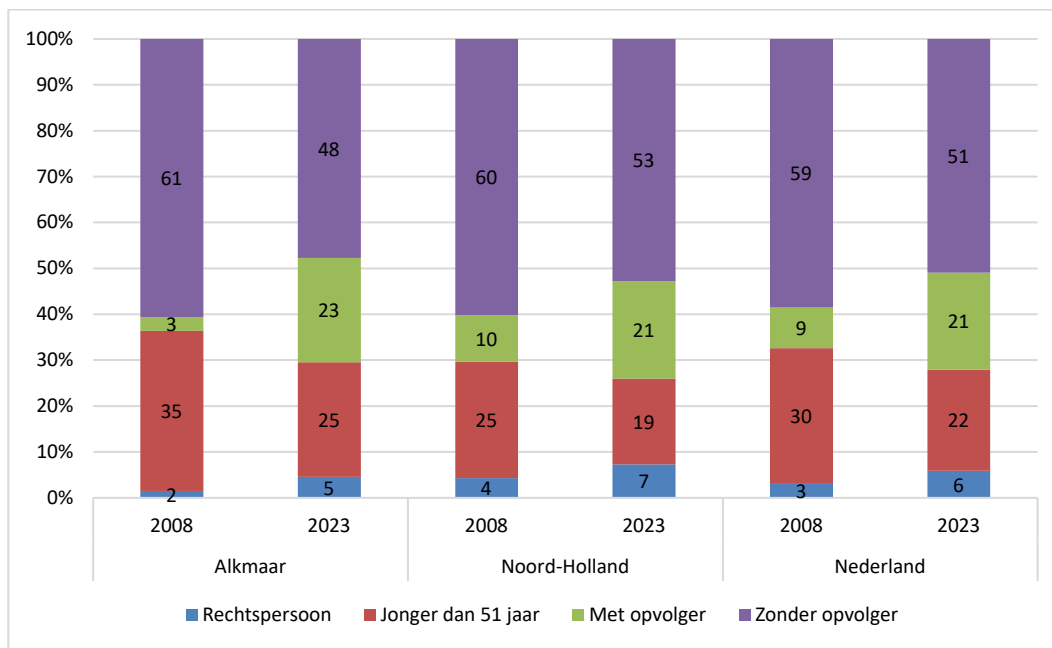
Figuur 13 Opgvolgingsituatie 2008 en 2023 op akkerbouwbedrijven naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De opvolgingsituatie is in de gemeente Alkmaar op de akkerbouwbedrijven met 39% een stuk gunstiger dan in de andere regio's. Dit wordt in sterke mate veroorzaakt doordat er geen rechtspersonen in deze gemeente aanwezig zijn. De vraag over de aanwezigheid van een opvolger wordt namelijk niet voorgelegd aan rechtspersonen. Als al deze rechtspersonen wel een opvolger zouden hebben dan zijn de verschillen minder groot.

Figuur 14 Opgvolgingsituatie 2008 en 2023 melkveebedrijven naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De opvolgingssituatie is in de gemeente Alkmaar op de melkveebedrijven met 48% iets gunstiger dan in de andere regio's.

Figuur 15 Opvolgingssituatie 2008 en 2023 overige graasdierbedrijven naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De opvolgingssituatie is in de gemeente Alkmaar op de overige graasdierbedrijven met 23% redelijk vergelijkbaar met de andere regio's.

2.11 Opleidingsniveau 2020 en 2023

Tabel 3 Aantal en aandeel bedrijven naar opleiding bedrijfshoofd in 2020 en 2023

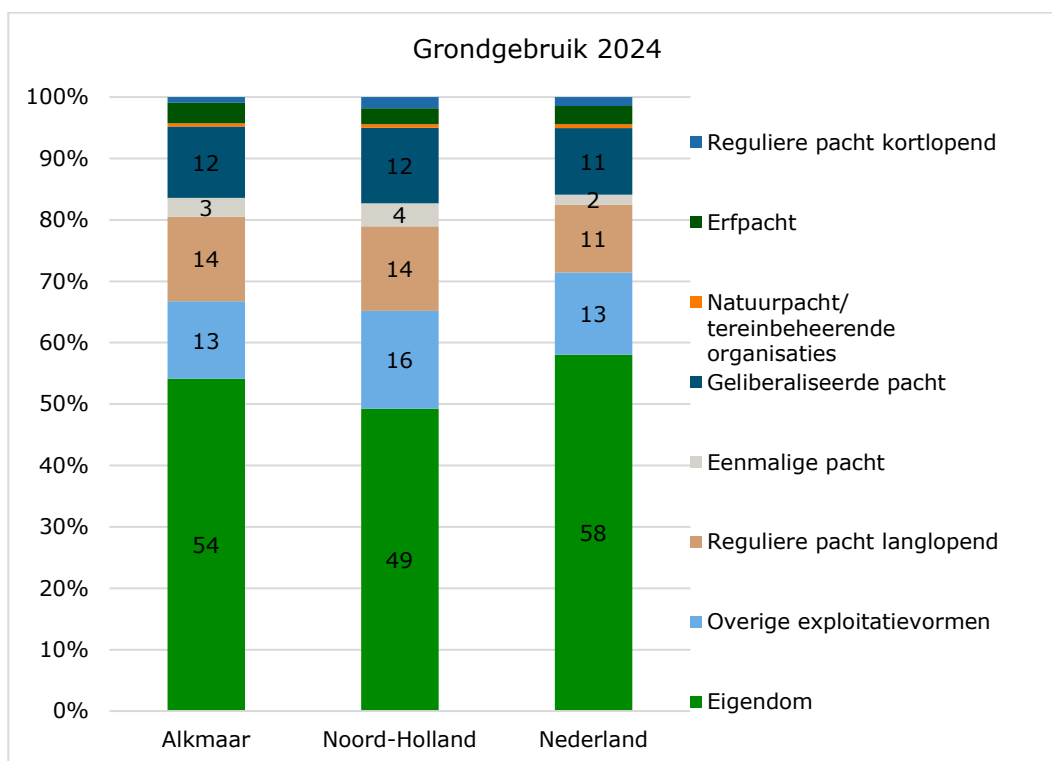
	Alkmaar		Noord-Holland		Nederland	
	2020	2023	2020	2023	2020	2023
Aantal bedrijven						
Alleen praktijkervaring in de landbouw	21	36	561	664	9.542	10.073
Basis landbouwopleiding	29	18	589	478	9.631	7.744
Volledige landbouwopleiding	99	90	2.261	2.111	32.946	31.951
idem procentueel						
Alleen praktijkervaring in de landbouw	14	25	16	20	18	20
Basis landbouwopleiding	19	13	17	15	18	16
Volledige landbouwopleiding	66	63	66	65	63	64

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

In de gemeente Alkmaar hebben in 2023 relatief iets meer bedrijfshoofden alleen praktijkervaring in de landbouw en geen basis of volledige landbouwopleiding. Maar de verschillen zijn niet erg groot. De toename van het aantal ondernemers met alleen deze praktijkervaring is tussen 2020 en 2023 ook het meest toegenomen en bijna verdubbeld.

Het aandeel bedrijfshoofden met een volledige landbouwopleiding is alleen landelijk iets toegenomen.

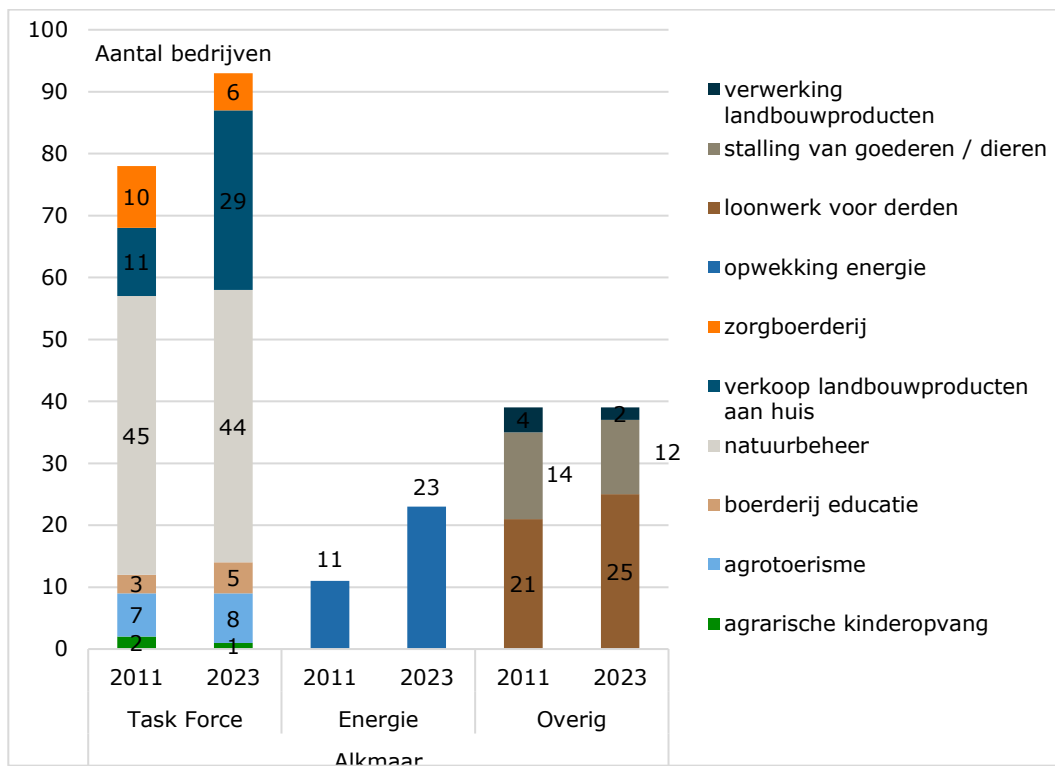
2.12 Grondgebruik 2024 (eigendom, pacht, erfpacht en overige)

Figuur 16 Verdeling grondgebruik, 2010, 2020 en 2024 naar regio
Bron: CBS-Landbouwteiling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

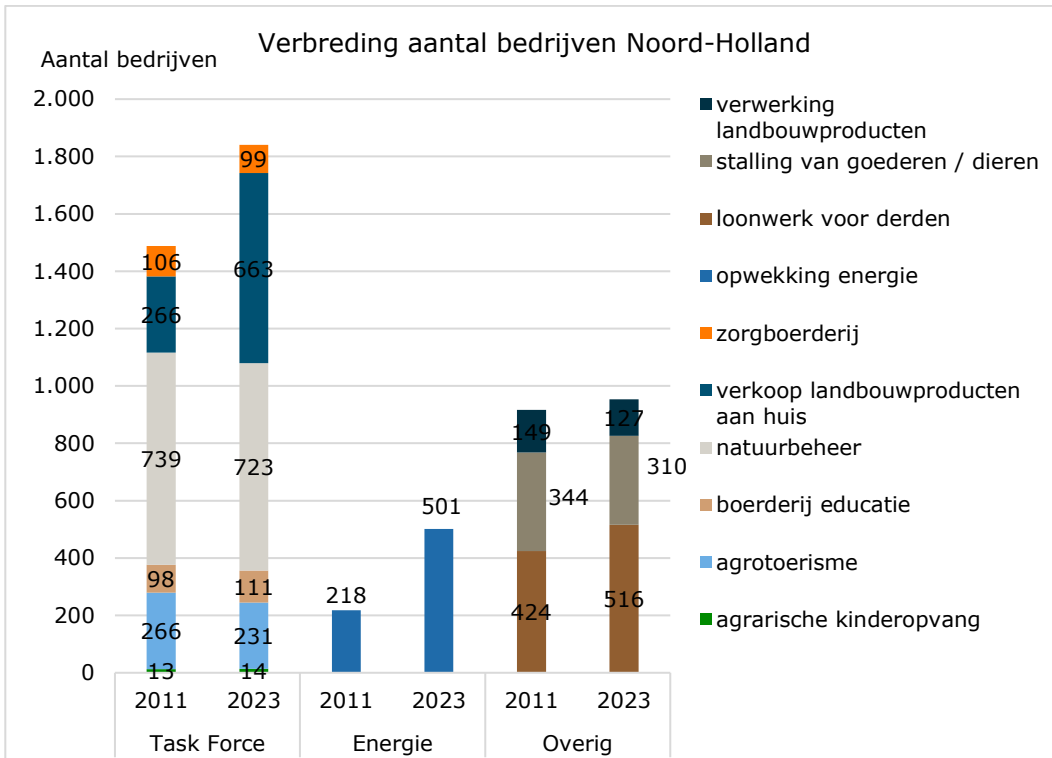
Het aandeel eigendom is in alle regio's het grootst. Dit aandeel is in de gemeente Alkmaar iets groter dan in Noord-Holland en iets lager dan in Nederland. De pachtvormen laten tussen de verschillende regio's geen hele grote verschillen zien. De reguliere langlopende pacht en de geliberaliseerde pacht maken met 12 tot 14% het grootste aandeel uit. In de gemeente Alkmaar ligt ruim 6.500 ha cultuurgrond. Hiervan is 3.640 ha in eigendom, 2.080 ha pacht, 220 ha erfpacht en ruim 700 ha overige exploitatievormen.

2.13 Verbredingsactiviteiten en ontwikkeling tussen 2011 en 2023

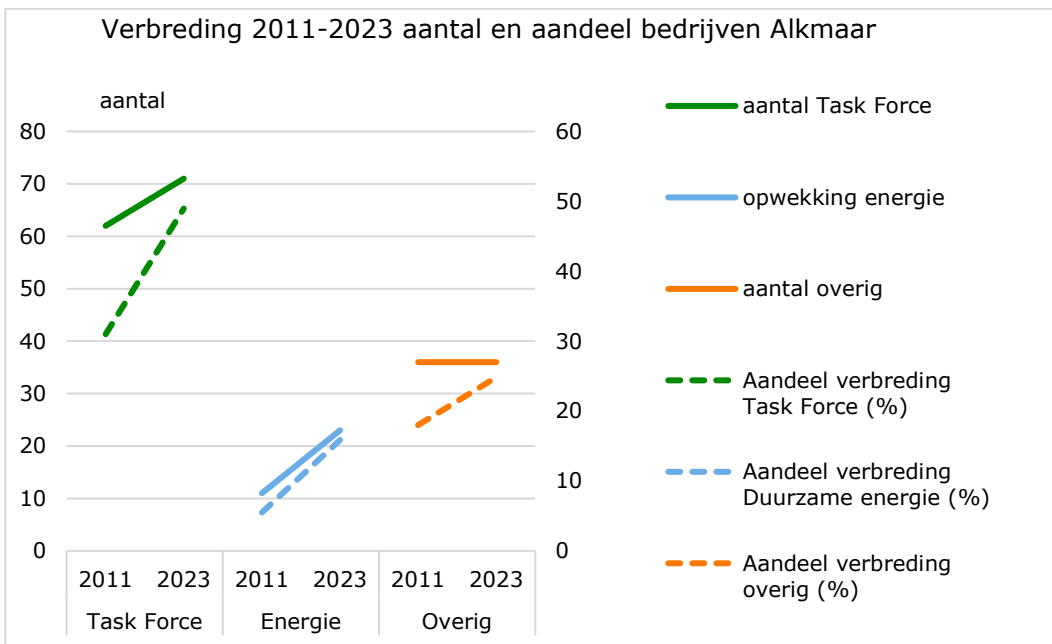
Figuur 17 Aantal bedrijven met verbreding, 2011 en 2023 gemeente Alkmaar
Bron: CBS-Landbouwteiling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

In 2023 is voor het laatst gevraagd naar de verbredingsactiviteiten op landbouwbedrijven. Deze zijn in de gemeente Alkmaar met name gericht op natuurbeheer en verkopen van landbouwproducten. Met name die laatste is toegenomen tussen 2011 en 2023. Verder zie je binnen de verbredingsactiviteiten die onder de definitie van de TaskForce Multifunctionele landbouw vallen dat het aandeel boerderijeducatie licht toeneemt en die van de zorgboerderij afneemt. Bij de andere verbredingsactiviteiten is een toename te zien van de energieopwekking en loonwerk voor derden.

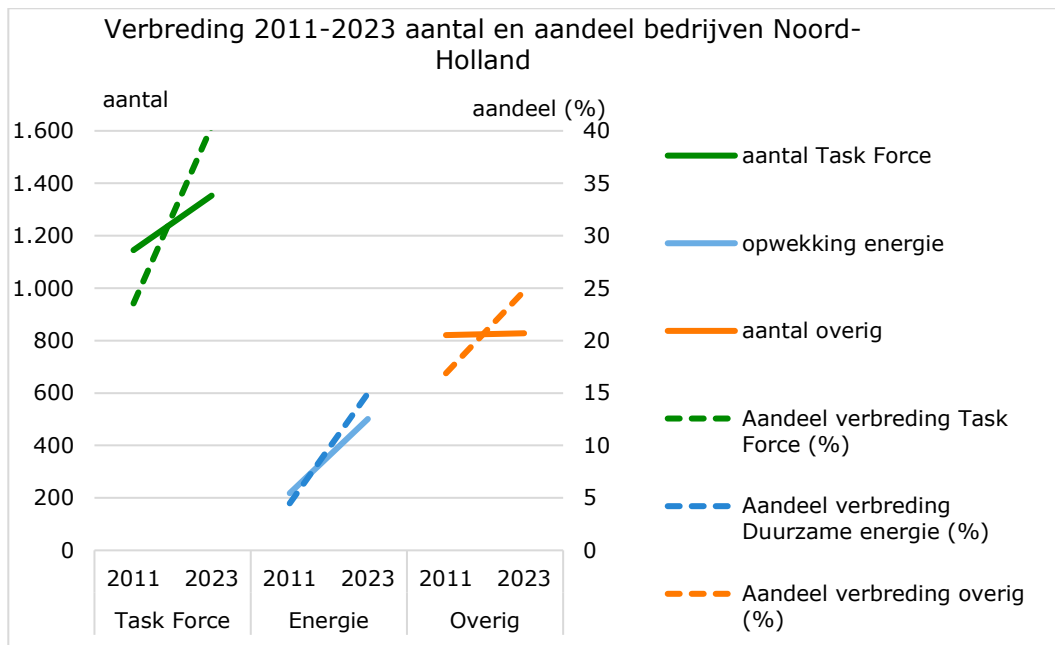
Figuur 18 Aantal bedrijven met verbreding, 2011 en 2023 provincie Noord-Holland
 Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De verbredingsactiviteiten op landbouwbedrijven in 2023 in Noord-Holland zijn net als in de gemeente Alkmaar met name gericht op natuurbeheer en verkopen van landbouwproducten. Met name die laatste is toegenomen tussen 2011 en 2023. Verder zie je binnen de verbredingsactiviteiten die onder de definitie van de TaskForce vallen dat het aandeel agrotourisme licht afneemt. Bij de andere verbredingsactiviteiten is een toename te zien van de energieopwekking en loonwerk voor derden.

Figuur 19 Ontwikkeling aantal (linker-as) en aandeel (rechter-as) bedrijven met verbreding, 2011-2023 gemeente Alkmaar
 Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Figuur 19 laat op een andere wijze de ontwikkeling zien voor de gemeente Alkmaar van de totale verbredingsactiviteit per onderdeel TaskForce, energie en overig. Deze nemen in alle gevallen toe maar het meest bij de TaskForce.

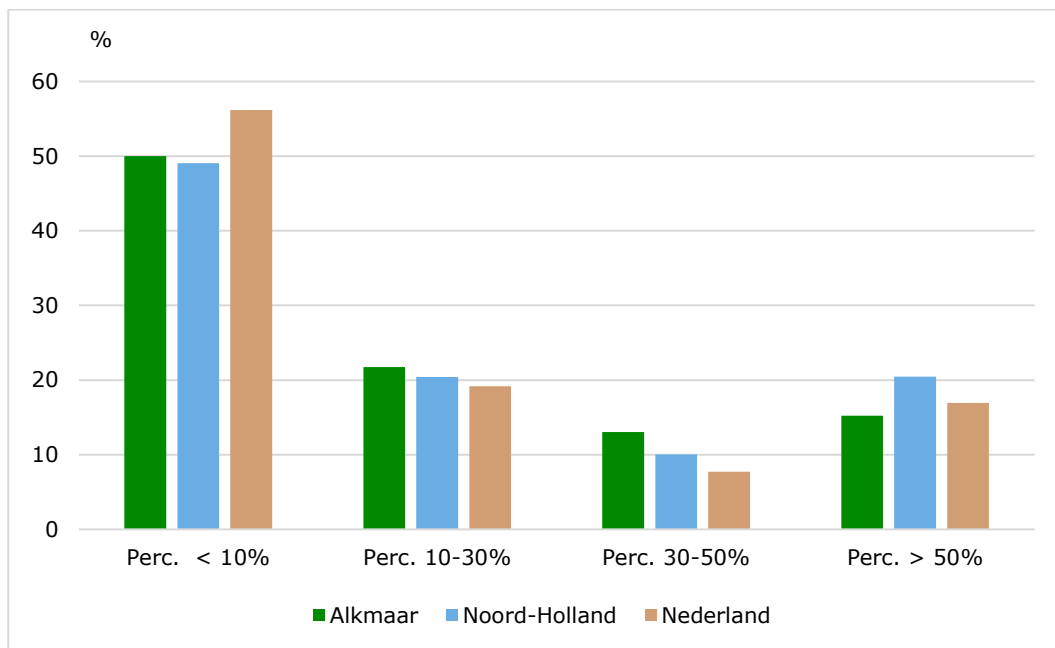

Figuur 20 Ontwikkeling aantal (linker-as) en aandeel (rechter-as) bedrijven met verbreding, 2011-2023 provincie Noord-Holland

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Figuur 20 laat op een andere wijze de ontwikkeling zien in de provincie Noord-Holland van de totale verbredingsactiviteit per onderdeel TaskForce, energie en overig. Deze nemen in alle gevallen toe maar het meest bij de TaskForce.

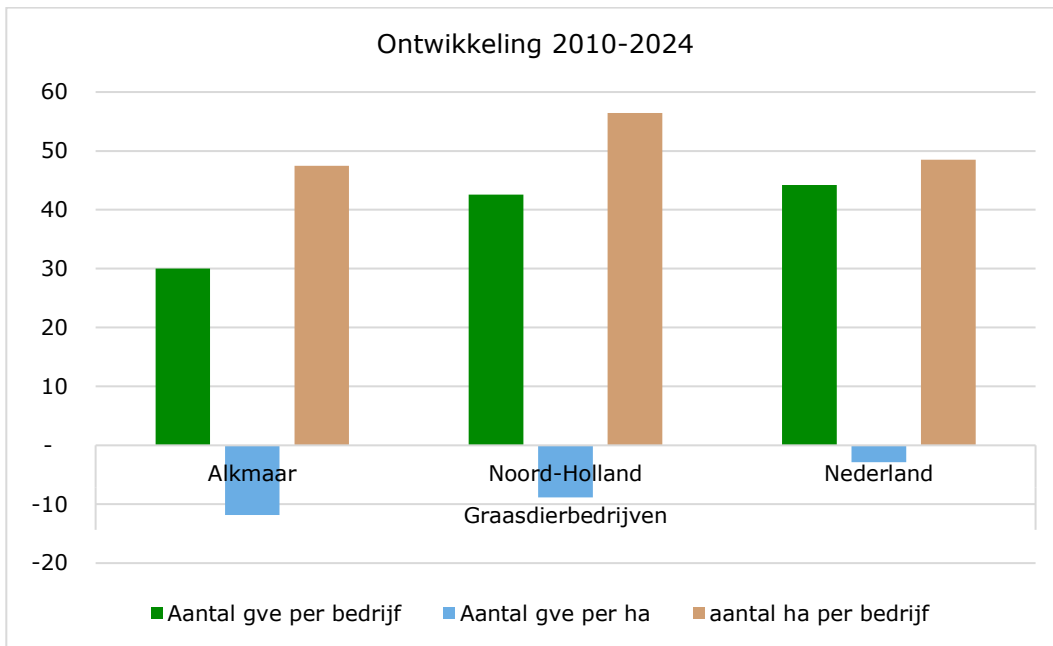
2.14 Aandeel bedrijven met verbreding naar omzetklassen naar regio 2023

Figuur 21 Aandeel bedrijven naar aandeel in omzet naar klassen naar regio in 2023 naar regio
Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

De meest bedrijven met één of meerdere verbredingsactiviteiten behalen minder dan 10% van hun totale omzet hieruit (rond de 50% in 2023). Het aandeel bedrijven dat het merendeel van de omzet uit verbredingsactiviteiten haalt, is 15% in de gemeente Alkmaar tot 20% in de provincie Noord-Holland.

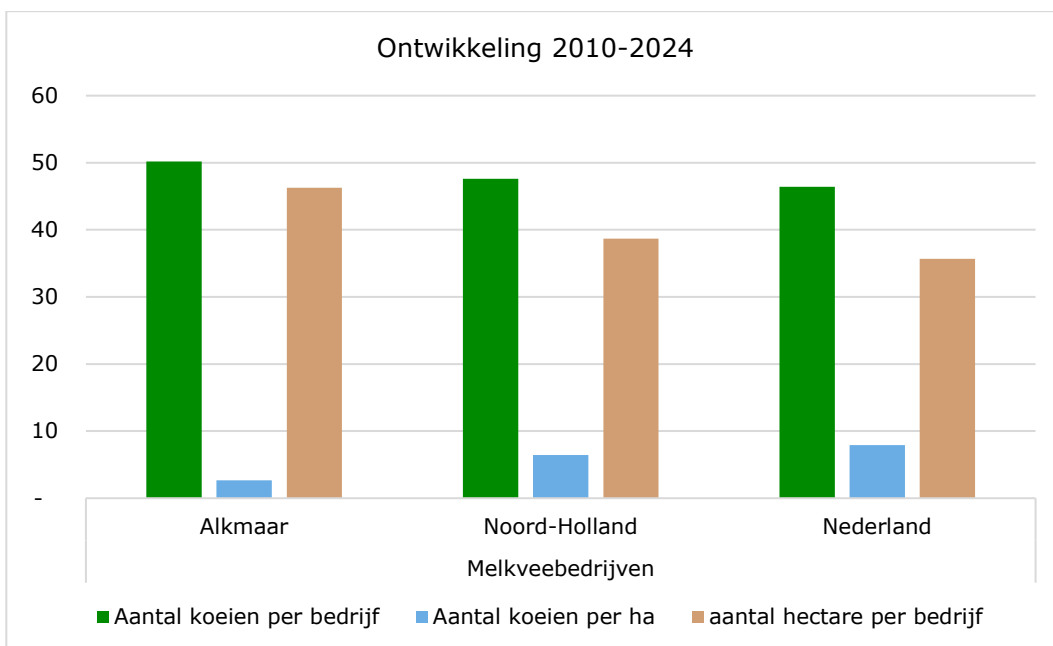
2.15 Intensiteit graasdieren en melkkoeien per hectare

Figuur 22 Ontwikkeling (%) van het aantal grootvee-eenheden (GVE) en hectaren per bedrijf en gve per hectare op graasdierbedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aantal grootvee-eenheden (GVE) op een gemiddeld graasdierbedrijf is in de gemeente Alkmaar iets minder toegenomen dan in de andere onderscheiden regio's. In combinatie met een toename van het gemiddeld areaal cultuurgrond op deze bedrijven, is de intensiteit per hectare meer afgenomen dan in de andere regio's. Op graasdierbedrijven in de gemeente Alkmaar zal het afzetprobleem van dierlijke mest door het wegvallen van derogatie minder voelbaar zijn dan in de andere regio's.

Figuur 23 Ontwikkeling (%) van het aantal koeien en hectaren per bedrijf en koeien per hectare op melkveebedrijven tussen 2010 en 2024 naar regio

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking Wageningen Social & Economic Research.

Het aantal koeien per bedrijf is in de gemeente Alkmaar iets meer toegenomen dan in de andere onderscheiden regio's. Omdat het aantal hectare meer is toegenomen is de intensiteit per hectare minder toegenomen dan in de andere regio's. Op melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar zal het afzetprobleem van dierlijke mest door het wegvallen van derogatie minder voelbaar zijn dan in de andere regio's.

3 Economisch resultaat

3.1 Economisch resultaat akkerbouwbedrijven 2013-2022

Tabel 4 Resultaten en saldi akkerbouwbedrijven in de gemeente Alkmaar, provincie Noord-Holland en Nederland totaal (5-jaarlijkse gemiddelden)

	Alkmaar		Noord-Holland		Nederland	
	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022
Aantal gerepresenteerde bedrijven (BIN)	11	17	433	392	7.454	7.726
Oppervlakte cultuurgrond (ha)	54	57	59	61	58	57
Standaard opbrengsten (x 1.000 euro)	264	287	262	303	202	229
Standaard opbrengst per ha (euro)	4.836	5.011	4.456	4.980	3.462	4.011
Inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje (euro) a)	58.911	101.291	51.432	95.136	46.378	71.976
idem 20% waarneming	4.012	11.827	9.392	18.613	-4.306	-3.234
idem 80% waarneming	152.387	172.110	126.413	190.216	87.919	125.557
Opbrengsten per hectare (euro)	7.600	8.926	6.315	7.628	5.055	6.044
Directe kosten per hectare (euro)	1.696	1.830	1.479	1.640	1.189	1.313
Betaalde kosten en afschrijving per hectare (euro)	6.328	6.730	5.324	5.776	4.262	4.701
Saldo tarwe per hectare (euro) b)	916	1.584	991	1.536	977	1.514
Saldo pootaardappelen per hectare (euro) b)	7.402	8.118	6.995	7.701	6.633	7.176
Saldo consumptieaardappelen per hectare (euro) b)	5.034	6.800	4.191	6.140	3.665	5.631
Saldo suikerbieten per hectare (euro) b)	2.878	2.749	3.107	2.517	2.832	2.186
Saldo zaaiuien per hectare (euro) b)	4.258	7.840	4.018	6.764	3.844	6.030
Solvabiliteit	73	74	76	80	80	83
Kasstroom	117.306	152.260	77.931	138.075	77.674	90.525
Moderniteit gebouwen	38	34	40	34	39	31
Moderniteit mach/werkt/installaties	33	32	32	29	33	28

a) Aje = Arbeidsjaareenheid; 'onbetaalde aje's' worden ingevuld door de ondernemer met eventueel meewerkende gezinsleden;

b) Na aftrek van de kosten voor werk door derden (loonwerk); c) De kasstroom geeft inzicht in de liquiditeitsontwikkeling van een bedrijf tijdens een kalenderjaar. Deze wordt bepaald door de ontvangsten te verminderen met de uitgaven inclusief aflossingen. De begrippen zijn toegelicht in bijlage 4.

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research.

- De akkerbouwbedrijven in de gemeente Alkmaar zijn in omvang bijna vergelijkbaar met die in Noord-Holland maar groter dan in Nederland.
- Het inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje in Alkmaar is hoger dan de akkerbouwbedrijven buiten deze gemeente.
- De opbrengsten per ha zijn in Alkmaar hoger dan in de andere regio's; dit komt mede door het hoge aandeel poot- en consumptieaardappelen en uien die een hoger saldo hebben dan de meeste andere gewassen.
- De kosten per ha zijn in Alkmaar ook hoger dan in de andere regio's maar de opbrengsten meer zodat een hoger inkomen resteert.
- Tussen de saldi van de gewassen zijn er verschillen: poot- en consumptieaardappelen, uien en bieten scoren hoger, tarwe is vergelijkbaar.
- De moderniteit van de machines, werktuigen en installaties is hoger.
- De kasstroom is hoger dan buiten de gemeente; dit komt door hoger renderende gewassen en hoger inkomen.

3.2 Economisch resultaat melkveebedrijven 2013-2022

Tabel 5 Resultaten en saldi melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar, de provincie Noord-Holland en Nederland totaal (5-jaarlijkse gemiddelden)

	Alkmaar		Noord-Holland		Nederland	
	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022
Aantal bedrijven	41	61	914	794	16.552	14.495
Standaard opbrengsten (x 1.000 euro)	374	436	357	433	373	441
Inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje (euro) a)	34.190	58.722	40.185	60.078	37.073	55.788
idem 20% waarneming	3.520	18.073	5.766	15.141	5.766	11.517
idem 80% waarneming	67.603	93.243	71.346	90.659	65.229	86.855
Opbrengsten per koe (euro per jaar)	3.606	4.393	3.866	4.477	3.936	4.494
Betaalde kosten en afschrijving per koe (euro per jaar)	3.072	3.514	3.223	3.550	3.349	3.635
Aantal melkkoeien	89	101	90	102	95	105
Melkproductie per koe (kg)	7.988	8.350	7.996	8.559	8.279	8.856
Melkproductie per hectare (kg)	15.451	14.468	13.357	14.766	13.530	16.035
Oppervlakte cultuurgrond (ha)	54	58	53	59	51	58
Kostprijs melk per 100 kg melk (euro)	42	46	44	46	44	46
Saldo per melkkoe (euro per jaar)	1.909	2.374	2.061	2.433	2.106	2.436
solvabiliteit	68	76	70	75	68	74
kasstroom	88.366	101.545	101.497	97.564	91.244	100.059
moderniteit gebouwen	38	35	38	34	40	35
moderniteit mach/ werkt/ installaties	28	27	28	29	30	29

Aje = Arbeidsjaareenheid; 'onbetaalde aje's' worden ingevuld door de ondernemer met eventueel meewerkende gezinsleden;

b) De begrippen zijn toegelicht in bijlage 3.

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research.

- De inkomens op melkveebedrijven verschillen in de 3 onderscheiden regio's in de periode 2018-2022 niet veel maar is in de gemeente Alkmaar wel het meest toegenomen tussen 2013-2017 en 2018-2022.
- De omvang van de melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar is ook vergelijkbaar.
- De melkproductie per koe ligt in Alkmaar iets lager.
- De kasstroom in Alkmaar is redelijk vergelijkbaar met de andere regio's.
- De moderniteit (economische ouderdom) van de gebouwen en machines, werktuigen is vergelijkbaar met de andere regio's.

3.3 Economisch resultaat overige graasdieren 2013-2022

Tabel 6 Resultaten overige graasdier bedrijven in de gemeente Alkmaar, de provincie Noord-Holland en Nederland totaal (5-jaarlijkse gemiddelden)

	Alkmaar		Noord-Holland		Nederland	
	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022	2013-2017	2018-2022
Aantal bedrijven	15	23	449	397	6.898	6.471
Standaard opbrengsten (x 1.000 euro)	81	76	85	102	185	247
Inkomen uit bedrijf per onbetaalde aje (euro) a)	-149	9.625	-4.834	14.721	10.058	22.628
idem 20% waarneming	-9.844	-11.453	-32.670	-7.597	-24.713	-11.666
idem 80% waarneming	13.846	31.437	9.702	32.886	29.014	40.400
Opbrengsten per ha	3.398	3.979	3.458	4.805	6.622	8.279
Betaalde kosten en afschrijving per ha	3.396	3.615	3.624	4.249	6.118	7.187
Oppervlakte cultuurgrond (ha)	28	29	28	29	22	22
solvabiliteit	82	81	80	82	77	78
kasstroom	9.073	17.237	12.109	21.845	9.588	21.673
moderniteit gebouwen	29	24	29	24	34	30
moderniteit mach/werkt/installaties	25	23	26	23	26	26

a) Aje = Arbeidsjaareenheid; 'onbetaalde aje's' worden ingevuld door de ondernemer met eventueel meewerkende gezinsleden.

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research.

- Doordat het gemiddelde overig graasdierbedrijf in de gemeente Alkmaar veel kleiner is in SO gemeten, is het inkomen en de kasstroom ook lager dit komt waarschijnlijk door het grotere aandeel schapenbedrijven (zie figuur 2 eerder in dit rapport).
- Mede hierdoor zijn de niveaus aan opbrengsten en kosten ook lager.
- De oppervlakte cultuurgrond is in Nederland gemiddeld lager.
- De andere kengetallen laten geen grote verschillen zien tussen de regio's.

3.4 Structuurkenmerken melkveebedrijven 2020-2022

Tabel 7 Kenmerken van melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar versus de provincie Noord-Holland en gemiddeld Nederland totaal 2020-2022

	Alkmaar	Noord-Holland	Nederland
Aantal bedrijven	59	827	13.992
Bedrijfsopzet			
Aantal koeien	105	107	109
Aantal ha	56	59	59
aantal gve per ha (GVE/ha)	2,2	2,2	2,2
Aandeel grasland (%)	95	92	86
Kg meetmelk (x 1.000 kg)	963	988	1.039
Meetmelkproductie per ha (x 1.000 kg)	17,1	16,8	17,7
Aandeel melkrobot (%)	36	36	34
Aandeel jonger dan 50 of met opvolger (%)	63	65	62
Meetmelkproductie per koe (kg/koe/jaar)	9.136	9.224	9.523
Jongveebezetting (# per 10 melkkoeien)	4,9	5,0	5,3
Weidegang (uur per koe per jaar)	1.689	1.635	1.247
Aandeel biologisch (%)	6,2	5,8	3,5

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research.

In de gemeente Alkmaar zijn de melkveebedrijven iets kleiner in aantal koeien, hectare en kg melkopbrengst gemeten. Omdat melkverwerker Cono in deze regio veel leden melkveehouders heeft en Cono grotendeels melk verwerkt van koeien die minimaal 720 uur per jaar buiten grazen, is het aandeel weidegang in de

gemeente Alkmaar hoger dan in de andere regio's. Het aandeel biologische bedrijven is ook hoger. Dit heeft mede tot gevolg dat de melkproductie per koe iets lager is dan in de andere regio's. In de gemeente Alkmaar zijn de melkveebedrijven met een meetmelkproductie per hectare van 17,1 ton iets intensiever dan in Noord-Holland maar extensiever dan in Nederland.

3.5 Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) melkveebedrijven 2020-2022

Tabel 8 KPI melkveebedrijven in de gemeente Alkmaar versus provincie Noord-Holland en gemiddeld Nederland totaal 2020-2022

	Alkmaar	Noord-Holland	Nederland
Aantal bedrijven	59	827	13.992
KPI scores			
N-bodemoverschot per ha (kg)	168	184	169
P-overschot per ha (kg)	4,9	4,3	3,9
Ammoniakemissie per ha (kg)	67	62	58
Eiwit eigen land (%)	63	63	59
Blijvend grasland (%)	95	92	86
Gram broeikasgas melk per kg meetmelk (CO2-eq)	1.067	1.084	1.040
MilieuBelastingsPunten per ha	61	90	144

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research, Kringloopwijzer.

De verschillen in duurzaamheidsscores tussen de gemeente Alkmaar en de andere regio's zijn divers. Gunstiger scores voor het N-bodemoverschot, aandeel eiwit eigen land en blijvend grasland en de milieubelastingpunten per ha. Bij de broeikasgasemissie is deze gunstig in vergelijking met Noord-Holland maar ongunstiger in vergelijking met Nederland. Op het P-overschot en de ammoniakemissie zijn de uitkomsten minder gunstig. Een mogelijke verklaring is dat van het areaal melkveebedrijven een kwart in Natura 2000 ligt, te weten de Eilandspolder aan de Oostkant van de gemeente Alkmaar en Staatsbosbeheer aan de Westkant van de gemeente Alkmaar.

3.6 Kenmerken akkerbouwbedrijven 2020-2022

Tabel 9 Kenmerken akkerbouwbedrijven gemeente Alkmaar, provincie Noord-Holland en Nederland totaal gemiddeld 2020-2022

	Alkmaar	Noord-Holland	Nederland
Aantal bedrijven	15	404	7.718
Bedrijfsopzet			
Aantal ha	59,1	61,6	57,4
Aantal SO (x 1.000)	324	315	232
SO per ha	5.470	5.120	4.050
Aandeel akkerbouwgewassen	89,8	92,8	93,6
Aandeel granen	25,6	29,9	30,0
Aandeel consumptieaardappelen	14,7	10,4	10,4
Aandeel fabrieksaardappelen	0,0	0,6	7,3
Aandeel pootaardappelen	14,4	17,1	8,6
Aandeel suikerbieten	16,1	17,8	17,6
Aandeel zaaiuien	11,5	7,8	5,8
Aandeel graszaad	0,7	2,2	2,9
Aandeel peulvruchten	0,7	0,4	0,9
Aandeel overige akkerbouw	5,1	4,9	8,2
Aandeel bloembollenenknollen	0,0	0,0	0,0
Aandeel groenten	6,2	3,8	2,5
Aandeel overig tuinbouw	0,0	0,0	0,0
Aandeel biologisch (open teelten)	15,3	4,5	3,8
Aandeel zand (%)	0	5	35
Aandeel klei (%)	99	94	60
Aandeel veen (%)	1	1	1
Aandeel loss (%)	0	0	4

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Social & Economic Research.

De akkerbouwbedrijven in de gemeente Alkmaar hebben een afwijkend bouwplan in vergelijking met de andere regio's. Het aandeel granen, suikerbieten, graszaad, peulvruchten is lager maar die van consumptie-, pootaardappelen en zaaiuien is hoger (in vergelijking met Noord-Holland ligt het voor pootaardappelen en peulvruchten net andersom). De grondsoort is in de gemeente Alkmaar bijna volledig klei. De gemiddelde omvang in SO gemeten is redelijk vergelijkbaar met Noord-Holland maar 100.000 euro SO groter dan het gemiddelde van Nederland, terwijl ze maar een paar hectaren groter zijn in omvang. Daardoor zijn de bedrijven gemiddeld intensiever, wat komt door het grotere aandeel van de eerdergenoemde hakvruchten (aardappelen, suikerbieten, uien).

3.7 Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) akkerbouwbedrijven 2020-2022

Tabel 10 KPI akkerbouwbedrijven gemeente Alkmaar, provincie Noord-Holland en Nederland totaal, gemiddeld 2020-2022

	Alkmaar	Noord-Holland	Nederland
Aantal bedrijven	15	404	7.718
KPI-scores			
MBP grondwater per ha (gewasbescherming)	475	495	526
MBP bodem per ha (gewasbescherming)	344	325	324
MBP oppervlaktewater per ha (gewasbescherming)	1.232	1.136	867
Totaal MBP per ha (gewasbescherming)	2.051	1.956	1.717
Bodemoverschot N (kg N per ha)	144	153	134
Bodemoverschot P (kg P ₂ O ₅ per ha)	23	23	18
eOS aanvoer (kg eOS per ha)	1.366	1.379	1.222
Broeikasgas (kg CO ₂ -eq. per ha)	3.207	3.185	2.834
Ammoniakemissie (kg NH ₃ per ha)	11,0	12,9	13,3
Bodembedekking (%)	55	56	61
Gewasdiversiteit - HS index (p ln(p))	4,6	4,1	4,2
Gewasdiversiteit - randdichtheid (m/ha)	219	209	211

Bron: Wageningen Social & Economic Research, nutriëntenbalans akkerbouw.

De verschillen in duurzaamheidsscores tussen de gemeente Alkmaar en de andere regio's zijn divers. Gunstiger scores zijn bij het N-bodemoverschot ten opzichte van de provincie Noord-Holland (niet in vergelijking met Nederland) en ammoniakemissie. Bij de broeikasgasemissie, P-overschot en milieubelasting zijn deze ongunstiger ten opzichte van Nederland. Bij ammoniakemissie zijn de uitkomsten gunstiger.

4 Inzichten in de omvang van het agrocluster in de gemeente Alkmaar 2022

4.1 Inleiding

De tweede vraag van de gemeente Alkmaar aan Wageningen Social & Economic Research was om een actueel beeld te geven van de omvang van het agrocomplex in de gemeente. Dit beeld levert een bijdrage om de relevantie van de agrofoodsector in Alkmaar te duiden ten opzichte van het Nederlandse agrocomplex.

4.2 Aanpak

Het totale agrocluster is in deze studie gedefinieerd als het totaal van land- en tuinbouwbedrijven, visserij, voedings- en genotmiddelenindustrie en de aan deze sectoren toeleverende bedrijven. Voor het agrocluster wordt inzicht gegeven in de toegevoegde waarde die ermee wordt voortgebracht, inclusief de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid.

Binnen het cluster worden de primaire productie, de verwerking, de toelevering en de distributie onderscheiden. De primaire productie betreft de land- en tuinbouwbedrijven zelf. De verwerking betreft het bewerken, sorteren en verpakken van de producten uit de land- en tuinbouw, zoals zuivel-, friet- en conservenfabrieken en slachterijen. De toelevering voorziet zowel de primaire als verwerkende bedrijven van grondstoffen, machines, werktuigen, installaties en advies. Voorbeelden daarvan zijn de kunstmest- en veevoederindustrie en de landbouwmechanisatiebedrijven.² De distributie zorgt voor transport van land- en tuinbouwproducten zelf naar verwerkers en van verwerkte producten naar vervolgschakels in de keten met distributiecentra en groothandel als tussenstation en retail en foodservicebedrijven als eindstation. Zie verder bijlage 6.

Het totale agrocluster bestaat uit de volgende twee onderdelen: het agrocluster gebaseerd op productie en verwerking van binnenlandse agrarische grondstoffen en het agrocluster gebaseerd op verwerking van buitenlandse agrarische grondstoffen. Het gaat er dus om waar de agrarische grondstoffen vandaan worden gehaald. Voor inzicht in de omvang van het agrocluster gebaseerd op binnenlandse agrarische grondstoffen wordt een onderverdeling gemaakt naar toegevoegde waarde en werkgelegenheid voor de primaire productiesector, de verwerkingsindustrie, de toeleveringsindustrie en de distributie. Het deel van het agrocomplex gebaseerd op de verwerking van buitenlandse grondstoffen en de daarmee samenhangende toelevering en distributie (dus ten behoeve van de verwerking van deze buitenlandse grondstoffen) heeft *alleen* betrekking op de verwerkingsindustrie: waar haalt die zijn grondstoffen vandaan. Inzicht wordt dus gegeven in de toegevoegde waarde en werkgelegenheid *die door de verwerkingsindustrie zelf en door toelevering en distributie (ten behoeve van de verwerking) gerealiseerd wordt* met grondstoffen die uit het buitenland zijn gehaald, zoals bijvoorbeeld koffie, margarine, cacao, oliën en vetten. Agrarisch onderwijs is voor Alkmaar als centrum- en kennisstad een belangrijk thema, maar dit is niet expliciet meegenomen in deze verkenning van het agrocluster.

Vraagstelling

In deze factsheet wordt inzicht gegeven in de toegevoegde waarde en in de werkgelegenheid over 2022 (het laatst beschikbare jaar) voor:

- het totale agrocluster in de gemeente Alkmaar, inclusief een onderverdeling naar agrocluster op basis van binnenlandse grondstoffen en op basis van buitenlandse grondstoffen. Voor het cluster binnenlandse

² De werkgelegenheid en toegevoegde waarde van alle betrokken toeleverende bedrijven worden niet volledig meegenomen. Alleen het deel van hun omzet dat gegenereerd wordt uit toelevering aan de primaire sectoren en de verwerkende industrie wordt meegerekend in het agrocluster.

grondstoffen wordt een onderverdeling gemaakt naar primaire productie, verwerking, toelevering en distributie. Het cluster buitenlandse grondstoffen heeft alleen betrekking op de verwerkingsindustrie.

- de deelclusters akkerbouw, opengrondstuinbouw, glastuinbouw, grondgebonden veehouderij, intensieve veehouderij en visserij in de gemeente Alkmaar.

De belangrijkste resultaten voor het agrocluster Alkmaar worden hieronder kort beschreven. Uitgebreide tabellen en figuren zijn te vinden in bijlage 6.

4.3 Resultaten

Totaal agrocluster

Het totale agrocluster (jaar 2022) in de gemeente Alkmaar vertegenwoordigt een toegevoegde waarde van 83 miljoen euro (tabel 11). Daarmee draagt de agrosector voor bijna 1,5% bij aan de totale toegevoegde waarde in de gemeente Alkmaar. Met de activiteiten in het agrocluster is een werkgelegenheid gemoeid van zo'n 1.000 arbeidsjaareenheden (aje). Het aandeel van het agrocluster in de totale werkgelegenheid (in aje's) in de gemeente Alkmaar is bijna 2%.

Voor de provincie Noord-Holland is de toegevoegde waarde van het agrocluster 6.517 mln euro, ofwel 1,27% van de totale toegevoegde waarde in de provincie. De werkgelegenheid voor de provincie Noord-Holland is 66.400 aje; een aandeel van 1,49% van de provinciale werkgelegenheid.

Het aandeel van de toegevoegde waarde van het agrocluster van Alkmaar in de nationale toegevoegde waarde van het agrocluster in 2022 bedraagt 0,1%. Voor werkgelegenheid komt dit percentage uit op 0,2%.

Tabel 11 *Toegevoegde waarde en werkgelegenheid Totaal Agrocluster gemeente Alkmaar (2022) a)*

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	83,0	991,2
Aandeel in totale economie van Alkmaar	1,3%	1,9%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	39,7	515,6
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	43,4	475,6
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,7%	0,9%
• Primaire productie	20,3	275,9
• Verwerking	1,4	9,7
• Toelevering	18,4	150,0
• Distributie	3,2	40,1
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster Nederland	0,1%	0,2%

a) Het agrocluster buitenlandse grondstoffen heeft alleen betrekking op de verwerkingsindustrie in het cluster (zover die de grondstoffen uit het buitenland haalt), inclusief de toelevering en distributie hiervan.

Agrocluster binnenlandse grondstoffen en agrocluster buitenlandse grondstoffen

De toegevoegde waarde gebaseerd op binnenlandse grondstoffen bedraagt in 2022 ruim 43 miljoen euro (50% van totale cluster). De primaire productie en de verwerkende industrie leveren hierin gezamenlijk een bijdrage van ongeveer 50%, gevolgd door toeleverende industrie (42%) en de distributie (7%).

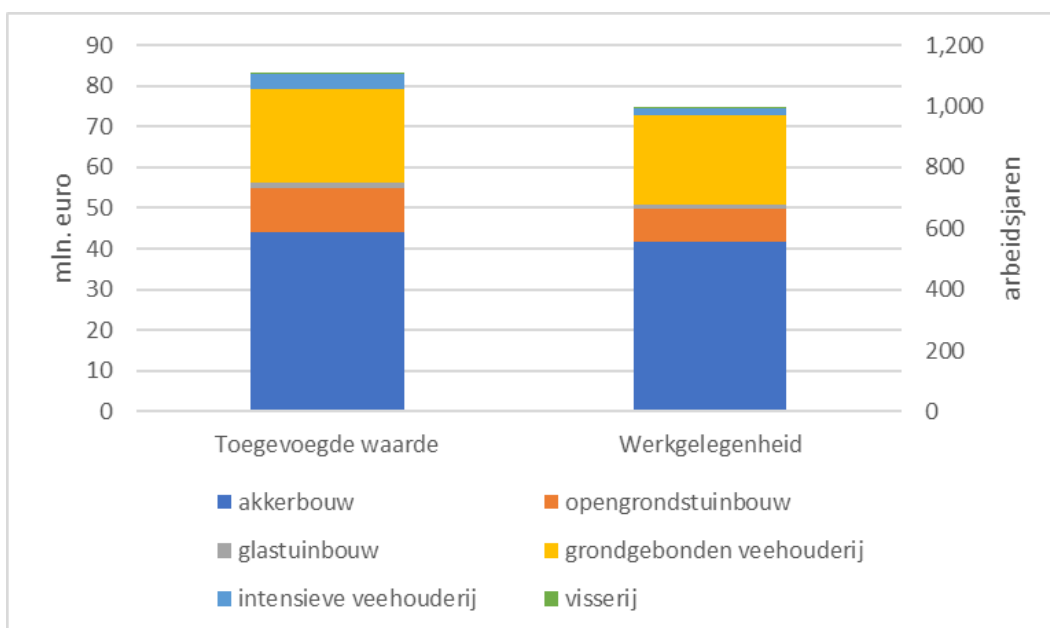
Tabel 12 Procentuele verdeling toegevoegde waarde (en onderdelen toegevoegde waarde) over de zes deelcomplexen in de gemeente Alkmaar (2022) a)

	Verdeling toegevoegde waarde over deelcomplexen						totaal
	Akkerbouw	opengrondstuinbouw	glastuinbouw	grondgebonden veehouderij	intensieve veehouderij	visserij	
Agrocluster, totaal	53,0	12,9	1,9	27,6	4,4	0,2	100,0
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	94,6	4,4	0,9	0,0	0,0	0,1	100,0
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	15,0	20,7	2,8	52,9	8,4	0,3	100,0
• Primaire productie	19,1	25,0	3,1	49,0	3,4	0,5	100,0
• Verwerking	7,7	8,8	4,7	39,1	39,8	0,0	100,0
• Toelevering	10,4	16,8	1,7	60,5	10,4	0,1	100,0
• Distributie	18,9	20,5	5,9	40,1	14,3	0,3	100,0

a) Het agrocluster buitenlandse grondstoffen heeft alleen betrekking op de verwerkingsindustrie in het cluster (zover die de grondstoffen uit het buitenland haalt), inclusief de toelevering en distributie hiervan. In het akkerbouwcluster worden veel grondstoffen uit het buitenland gehaald, zoals margarine-, oliën- en vettenindustrie en koffie-/theeproducenten. Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Van de 83 miljoen euro toegevoegde waarde is het akkerbouwcomplex voor 53% verantwoordelijk, gevolgd door de grondgebonden veehouderij (27%) en de opengrond tuinbouw (13%). De intensieve veehouderij, de glastuinbouw en de visserij hebben een beperkte bijdrage (tabel 12). Wanneer alleen naar de binnenlandse grondstoffen wordt gekeken hebben opnieuw de opengrond tuinbouw en de akkerbouw met respectievelijk bijna 21% en 15%, na de grondgebonden veehouderij (53%), een belangrijk aandeel in de toegevoegde waarde.

Wordt er gekeken naar de werkgelegenheid, dan is 58% van het totaal aantal aje werkzaam in het deel van het agrocluster gebaseerd op binnenlandse grondstoffen. Deze zijn vooral werkzaam in de primaire sector (276 aje) en de toeleverende industrie (150 aje). De verwerkende industrie en de distributie volgen met respectievelijk 10 en 40 aje (tabel 11).

Figuur 24 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid van het totaal agrocluster gemeente Alkmaar (binnenlandse en buitenlandse grondstoffen) verdeeld naar de 6 deelcomplexen (2022)

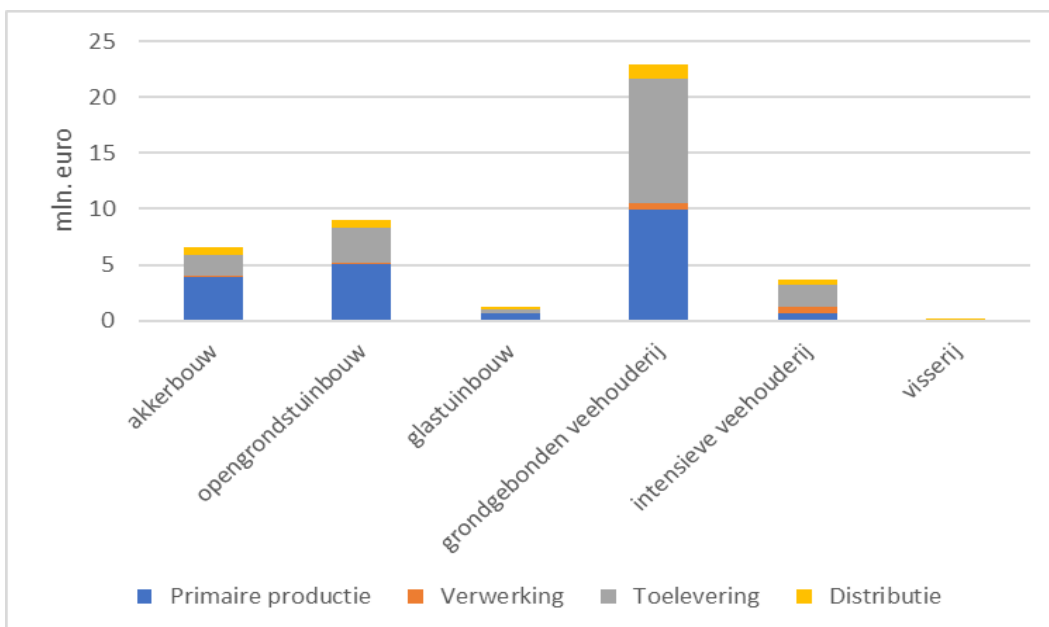
Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Bijna 48% van de toegevoegde waarde komt voort uit de verwerking van buitenlandse agrarische grondstoffen. Dit laatste vindt voornamelijk plaats in het deelcluster akkerbouw. Het gaat overigens bij de toegevoegde waarde en werkgelegenheid gebaseerd op buitenlandse agrarische grondstoffen alleen om de *verwerkende industrie* in het cluster (waar haalt die zijn grondstoffen vandaan). Het akkerbouwcomplex is inclusief de margarine-, oliën- en vettenindustrie en koffie-/theeproducenten. Deze industrieën halen het grootste deel van hun agrarische grondstoffen uit het buitenland.

Het agrocluster gemeente Alkmaar op basis van buitenlandse grondstoffen levert ongeveer 515 aje aan werk op in de verwerkende industrie en de toelevering en distributie hieraan.

Verder in het oog springend:

De akkerbouw en de grondgebonden veehouderij leveren het overgrote deel van de toegevoegde waarde van het totale agrocomplex in de gemeente Alkmaar. De toegevoegde waarde en werkgelegenheid in de grondgebonden veehouderij zijn volledig gebaseerd op de productie en verwerking van binnenlandse agrarische grondstoffen, en voor het cluster akkerbouw is dit voor 85% gebaseerd op de verwerking van buitenlandse agrarische grondstoffen (inclusief de toelevering en distributie ten behoeve van de verwerking van buitenlandse grondstoffen).

Figuur 25 Verdeling toegevoegde waarde per agrarisch deelcluster (op basis van binnenlandse grondstoffen) naar primaire productie, verwerking, toelevering en distributie (2022)

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-output berekeningen).

Bijlage 1 Databronnen

Landbouwtelling

In de CBS-Landbouwtelling zijn bedrijven opgenomen van minimaal € 3.000 Standaardopbrengsten (SO). De SO van de bedrijven wordt normatief berekend aan de hand van de opgegeven aantallen dieren (peildatum 1 april) en de gewasoppervlakten (peildatum 15 mei). De afbakening van de bedrijven in de Landbouwtelling is in de loop der jaren een aantal keer gewijzigd. Een grote verandering vond plaats in 2016. Vanaf toen zijn alleen nog bedrijven meegenomen die in het handelsregister staan ingeschreven met een agrarische activiteit (SBI). In de Landbouwtelling zijn ook bedrijven opgenomen die niet hebben gereageerd op het verzoek om de Gecombineerde Opgave in te vullen. De gegevens van die bedrijven zijn door het CBS geschat.³

Bedrijveninformatienet

Het Bedrijveninformatienet van Wageningen Social & Economic Research (Informatienet) is een steekproef. Het Informatienet is een panel van ongeveer 1.500 land- en tuinbouwbedrijven in Nederland, geselecteerd uit de CBS-Landbouwtelling waarvoor een uitgebreide set van gegevens wordt vastgelegd en gecontroleerd. Dit betreft zowel financieel-economische kengetallen als informatie over bedrijfsvoering en duurzaamheid. Het panel representeert ongeveer 82% van alle bedrijven uit de Landbouwtelling en ruim 99% van de totale agrarische productie (gemeten in Standaardopbrengst). De hele kleine bedrijven (<25.000 euro standaardopbrengst) worden niet gerepresenteerd. Bij het kiezen van de steekproefbedrijven wordt gestratificeerd op bedrijfstype en bedrijfsomvang, maar niet naar regio.

Om toch uitspraken te kunnen doen voor een regio op basis van de steekproef én zo dicht mogelijk te blijven bij de bedrijfsspecifieke- en locatiespecifieke kenmerken van bedrijven in de gemeente Alkmaar, is een vorm van post-stratificatie toegepast, waarbij aan elk bedrijf in de Landbouwtelling de gemiddelde bedrijfsvoering is gekoppeld van vier meest gelijkende bedrijven uit de steekproef. Bij die koppeling is in de eerste plaats gekeken naar de geografische ligging van het bedrijf. Daarnaast zijn andere belangrijke kenmerken zoals het productieregime (biologisch of gangbaar), de bedrijfsomvang (in Standaardopbrengst) en het bedrijfstype meegenomen. Er is ook rekening gehouden met grondsoort (bijvoorbeeld veen, zand of klei), het aandeel grasland in het bouwplan en de intensiteit, zodat deze zo gelijk mogelijk zijn op basis van de steekproef én de Landbouwtelling. Met dat als uitgangspunt is voor elk bedrijf in de Landbouwtelling een schatting gemaakt van kengetallen uit het Informatienet. De uitkomsten berusten dus niet op bedrijfsinformatie van bedrijven in de Landbouwtelling zelf, maar zijn schattingen op basis van vergelijkbare bedrijven uit het Informatienet.

³ Zie voor meer informatie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/korte-onderzoeksbeschrijvingen/landbouwtelling>.

Bijlage 2 Definitie agrocomplex

Hoe wordt de bijdrage van het agrocluster in een provincie aan de totale werkgelegenheid en de toegevoegde waarde in deze provincie geschat?

De primaire land- en tuinbouwsectoren zijn zowel aan de inputkant (veevoer, kunstmest) als aan de outputkant (verwerkende industrie) nauw verweven met andere sectoren in de economie. Het agrocluster is in deze studie gedefinieerd als het totaal van land- en tuinbouwbedrijven, visserij, voedings- en genotmiddelenindustrie en de aan deze sectoren toeleverende bedrijven. De werkgelegenheid en toegevoegde waarde van alle betrokken toeleverende bedrijven worden niet volledig meegenomen. Alleen het deel van hun omzet dat gegenereerd wordt uit toelevering aan de primaire sectoren en de verwerkende industrie wordt meegerekend in het agrocluster.

De primaire productie betreft de land- en tuinbouwbedrijven zelf. De verwerking betreft het bewerken, sorteren en verpakken van de producten uit de land- en tuinbouw, zoals zuivel-, friet- en conservenfabrieken en slachterijen. De toelevering voorziet zowel de primaire als verwerkende bedrijven van grondstoffen, machines, werktuigen, installaties en advies. Voorbeelden daarvan zijn de kunstmest- en veevoederindustrie en de landbouwmechanisatiebedrijven. De distributie zorgt voor transport van de land- en tuinbouwproducten zelf naar verwerkers en van verwerkte producten naar vervolgschakels in de keten met distributiecentra en groothandel als tussenstation en retail en foodservicebedrijven als eindstation.

Het agrocluster wordt in de rapportages van Wageningen Social & Economic Research onderverdeeld in zes deelclusters, die zijn opgebouwd uit de volgende primaire en verwerkende sectoren:

1. Akkerbouwcluster: primaire akkerbouwsector en de verwerkende bedrijven van akkerbouwproducten: aardappelen, suikerbieten, granen, cacao, koffie, thee, plantaardige vetten en oliën
2. Opengrondstuinbouwcluster: primaire sectoren (groenten in opengrond, bloembollen, fruit, boomkwekerij) en groente- en fruitverwerkende industrie
3. Glastuinbouwcluster: primaire sectoren (glasgroenten, snijbloemen, planten, champignons) en de groente- en fruitverwerkende industrie
4. Grondgebonden veehouderijcluster: primaire sectoren (rundveehouderij, schapen- en geitenhouderij) en de verwerkende bedrijven (zuivelindustrie, slachterijen)
5. Intensieve veehouderijcluster: primaire sectoren (vleeskalveren-, vleeskuikens, leghennen en varkenshouderij) en de slachterijen
6. Visserijcluster: primaire visserijsector en de visverwerkende industrie.

De directe bijdrage van deze afzonderlijke clusters aan de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid van de nationale economie en de economie van een provincie is eenvoudig te bepalen door het optellen van de beschikbare informatie in databronnen bij het CBS, Stichting LISA en Wageningen Social & Economic Research. Veel lastiger is het om te bepalen hoeveel toegevoegde waarde en werkgelegenheid er indirect wordt gecreëerd bij toeleverende bedrijven. Hiervoor biedt de input-outputanalyse die bij Wageningen Social & Economic Research gebruikt wordt een oplossing.

De betekenis van het agrocluster kan op twee manieren worden weergegeven. Bij Wageningen Social & Economic Research worden de zogenoemde 'ruime' definitie en de 'enge' definitie gebruikt. De enge definitie houdt voor de afbakening van de voedings- en genotmiddelenindustrie alleen rekening met de verwerking van in de betreffende provincie geproduceerde agrarische producten terwijl de ruime definitie de gehele voedings- en genotmiddelenindustrie meeneemt ongeacht de herkomst van de agrarische grondstoffen. Dit betekent dat de in een bepaalde provincie gevestigde fruitverwerkende industrie voor 100% wordt meegenomen, ook al komt misschien een deel van het fruit uit andere provincies of zelfs uit het buitenland. In deze studie gaan wij uit van de ruime definitie.

Het totale agrocluster bestaat uit de volgende twee onderdelen: het agrocluster gebaseerd op binnenlandse agrarische grondstoffen en het agrocluster gebaseerd op buitenlandse agrarische grondstoffen. Het gaat er dus om waar de agrarische grondstoffen die door de verwerkende industrie worden gebruikt vandaan worden gehaald. Voor inzicht in de omvang van het agrocluster gebaseerd op binnenlandse grondstoffen, wordt een onderverdeling gemaakt naar toegevoegde waarde en werkgelegenheid voor de primaire productiesector, de verwerkingsindustrie, de toeleveringsindustrie en de distributie. Het deel van het agrocomplex gebaseerd op buitenlandse grondstoffen heeft *alleen betrekking op de verwerkingsindustrie*: waar haalt die zijn grondstoffen vandaan. Inzicht wordt dus alleen gegeven in toegevoegde waarde en werkgelegenheid *die door de verwerkingsindustrie (zelf en bij toeleveranciers en distributeurs) gerealiseerd worden* met verwerking van buitenlandse agrarische grondstoffen, zoals bijvoorbeeld koffie, thee, cacao, oliën en vetten.

Bijlage 3 Gehanteerde definitie KPI's melkveehouderij

KPI	Samenvatting definitie	Rekenwijze
Stikstof-bodemoverschot (kg/ha)	Het verschil tussen aanvoer uit meststoffen, weidemest (melkveehouderij), depositie, biologische binding en veenmineralisatie en afvoer van het gewas en ammoniakemissie, uitgedrukt in kg per ha bedrijfsareaal.	Kringloopwijzer 23.12
Fosfaatoverschot (kg/ha)	Het verschil tussen aanvoer uit meststoffen en afvoer van het gewas, uitgedrukt in kg P2O5 per ha bedrijfsareaal.	Kringloopwijzer 23.12
Ammoniakemissie (kg/ha)	Totale ammoniakemissie uit stallen, mestopslagen, toegediende meststoffen, excretie in de weide (melkveehouderij), en gewasresten, uitgedrukt in kg per ha bedrijfsareaal.	Kringloopwijzer 23.12
Eiwit eigen land (%)	Percentage van het eiwitverbruik door de veestapel dat niet is aangekocht: Verbruik eiwit door de veestapel minus het aangekocht verbruikt eiwit door de veestapel gedeeld door verbruikt eiwit door de veestapel	Kringloopwijzer 23.12
Aandeel blijvend grasland (%)	Areaal blijvend grasland gedeeld door het totale productieve areaal	Kringloopwijzer 23.12
Broeikasgassen per kg (gram CO ₂ -eq per kg meetmelk)	Alle emissies op het landbouwbedrijf en de aanvoerketen, na toepassing van allocatie naar melk, uitgedrukt per kg meetmelk. CO ₂ uit de bodem is hierin nog niet meegenomen.	Kringloopwijzer 23.12
Milieubelastingspunten (punten/ha)	Milieu-effect van door gewasbeschermingsmiddelen op bodemleven, waterleven en grondwater, uitgedrukt in aantal punten per hectare	Milieumeetlat

Bijlage 4 Gehanteerde definitie KPI's akkerbouw

KPI	Samenvatting definitie	Rekenwijze
Stikstof-bodemoverschot (kg/ha)	Het verschil tussen aanvoer uit meststoffen, depositie, biologische binding en veenmineralisatie en afvoer van het gewas en ammoniakemissie, uitgedrukt in kg per ha bedrijfsareaal.	Nutriëntenbalans akkerbouw bedrijfsniveau
Fosfaatoverschot (kg/ha)	Het verschil tussen aanvoer uit meststoffen en afvoer van het gewas, uitgedrukt in kg P ₂ O ₅ per ha bedrijfsareaal.	Nutriëntenbalans akkerbouw bedrijfsniveau
Ammoniakemissie (kg/ha)	Totale ammoniakemissie uit toegediende meststoffen en gewasresten, uitgedrukt in kg per ha bedrijfsareaal.	Nutriëntenbalans akkerbouw bedrijfsniveau
Broeikasgassen per kg (gram CO ₂ -eq/ha)	Alle emissies op het landbouwbedrijf en de aanvoerketen, uitgedrukt per hectare.	Nutriëntenbalans akkerbouw bedrijfsniveau
Milieubelastingspunten (punten/ha)	Milieueffect van door gewasbeschermingsmiddelen op bodemleven, waterleven en grondwater, uitgedrukt in aantal punten per hectare	Milieumeetlat
Bodembedekking	Percentage van het jaar dat de bodem bedekt is met rustgewassen en groenbemesters	KPI dashboard
Gewasdiversiteit - Hill-Shannon Index	Index die berekend wordt op basis van het aantal hoofdgewassen (gewastypen) die in één groeiseizoen het bouwplan uitmaken op een akkerbouwbedrijf, gewogen op basis van de teeltoppervlakte dat die gewassen innemen.	KPI dashboard
Gewasdiversiteit – randdichtheid Meter/ha	Gewogen gemiddelde van het aantal meters perceelrand ten opzichte van het totale bouwplan in hectares (m perceelrand/hectare) en is dus een maat voor de ruimtelijke verdeling (%) van de percelen op het bedrijf.	KPI dashboard

Bijlage 5 Definities enkele kengetallen

Standaardopbrengsten (SO):

De Standaardopbrengst (in euro per bedrijf), de totale bedrijfsomvang van een bedrijf, wordt berekend als sommatie van de totale SO van alle gewassen en dieren. In die totale bedrijfsomvang is dus geen rekening gehouden met opbrengsten uit bijvoorbeeld subsidies, bedrijfstoelagen en multifunctionele activiteiten.

Inkomen uit bedrijf:

Het inkomen uit normale bedrijfsvoering vermeerderd met de buitengewone baten en lasten. Het geeft weer welk brutobedrag op jaarbasis resteert voor de inzet van de onbetaalde arbeidskrachten vanuit de bedrijfsactiviteiten.

Solvabiliteit:

Het eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen. Hierbij is gecorrigeerd voor belastinglatentie.

Moderniteit:

De verhouding tussen de boekwaarde en nieuwwaarde. Hoe ouder de activa hoe meer er is afgeschreven, hoe lager de moderniteit.

Kasstroom:

De Kasstroom geeft inzicht in de liquiditeitsontwikkeling van een bedrijf tijdens een kalenderjaar. Deze wordt bepaald door de ontvangsten te verminderen met de uitgaven inclusief aflossingen.

Gve:

Een grootvee-eenheid is een standaardmaat die wordt gebruikt om verschillende soorten vee met elkaar te vergelijken op basis van hun productie van mest en/of voedingsbehoefte. Het doel van deze maat is om een uniforme eenheid te creëren waarmee je dieren zoals koeien, varkens, schapen, en kippen kunt omrekenen naar een gemeenschappelijke schaal.

Bijlage 6 Tabellen en figuren agrocluster gemeente Alkmaar (2022)

De omvang van het totale agrocluster in de gemeente Alkmaar wordt weergegeven in de ook in het rapport weergegeven tabellen B6.1 en B6.2, en de figuren B6.1 tot en met B6.3. In figuur B6.4 en B6.5 wordt ingegaan op de deelclusters. De toegevoegde waarde en werkgelegenheid per deelcomplex, zie tabellen B6.3 tot en met B6.8.

Tabel B6.1 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid Totaal Agrocluster Alkmaar (2022) a)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	83,0	991,2
Aandeel in totale economie van Alkmaar	1,3%	1,9%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	39,7	515,6
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	43,4	475,6
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,7%	0,9%
• Primaire productie	20,3	275,9
• Verwerking	1,4	9,7
• Toelevering	18,4	150,0
• Distributie	3,2	40,1
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster NL	0,1%	0,2%

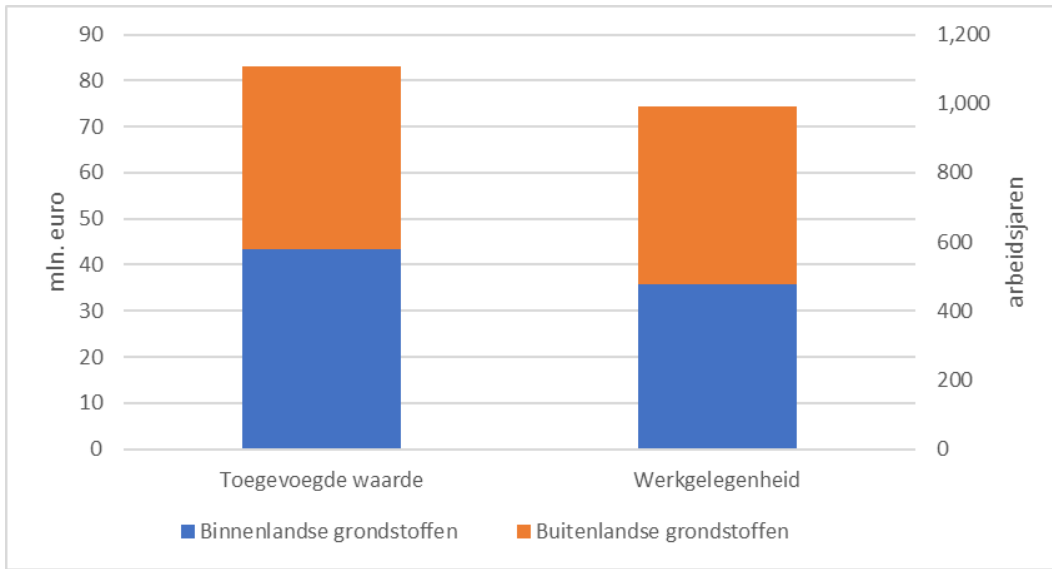
a) Het agrocluster buitenlandse grondstoffen heeft alleen betrekking op de verwerkingsindustrie in het cluster (zover die de grondstoffen uit het buitenland haalt), inclusief de toelevering en distributie hiervan.

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

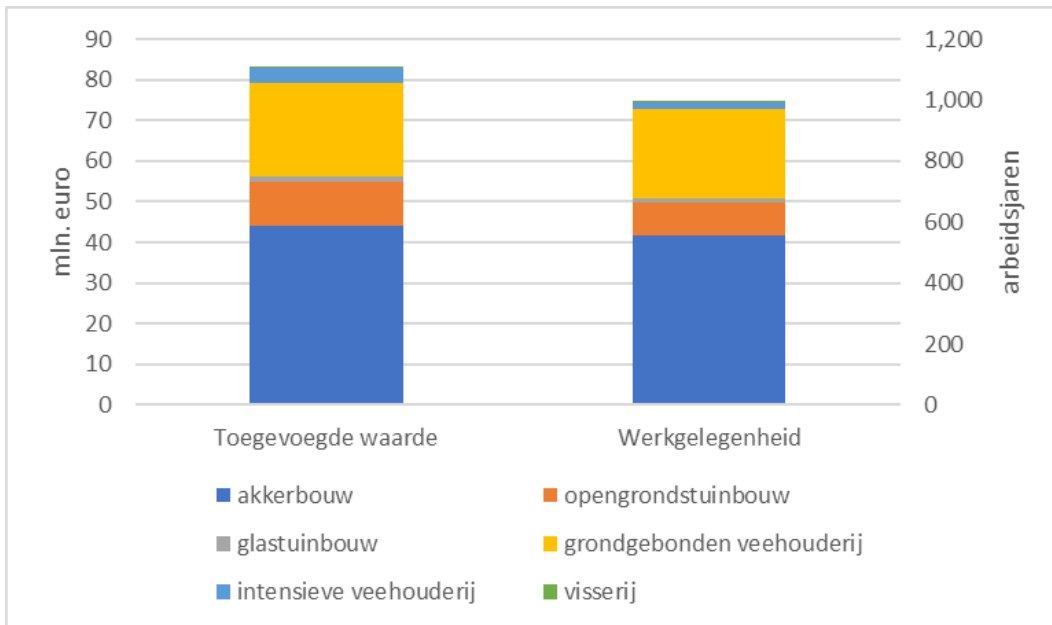
Tabel B6.2 Procentuele verdeling toegevoegde waarde (en onderdelen toegevoegde waarde) over de zes deelcomplexen in Alkmaar (2022) a)

	Verdeling toegevoegde waarde over deelcomplexen						totaal
	Akkerbouw	Opengrondstuinbouw	glastuinbouw	grondgebonden veehouderij	intensieve veehouderij	visserij	
Agrocluster, totaal	53,0	12,9	1,9	27,6	4,4	0,2	100,0
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	94,6	4,4	0,9	0,0	0,0	0,1	100,0
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	15,0	20,7	2,8	52,9	8,4	0,3	100,0
• Primaire productie	19,1	25,0	3,1	49,0	3,4	0,5	100,0
• Verwerking	7,7	8,8	4,7	39,1	39,8	0,0	100,0
• Toelevering	10,4	16,8	1,7	60,5	10,4	0,1	100,0
• Distributie	18,9	20,5	5,9	40,1	14,3	0,3	100,0

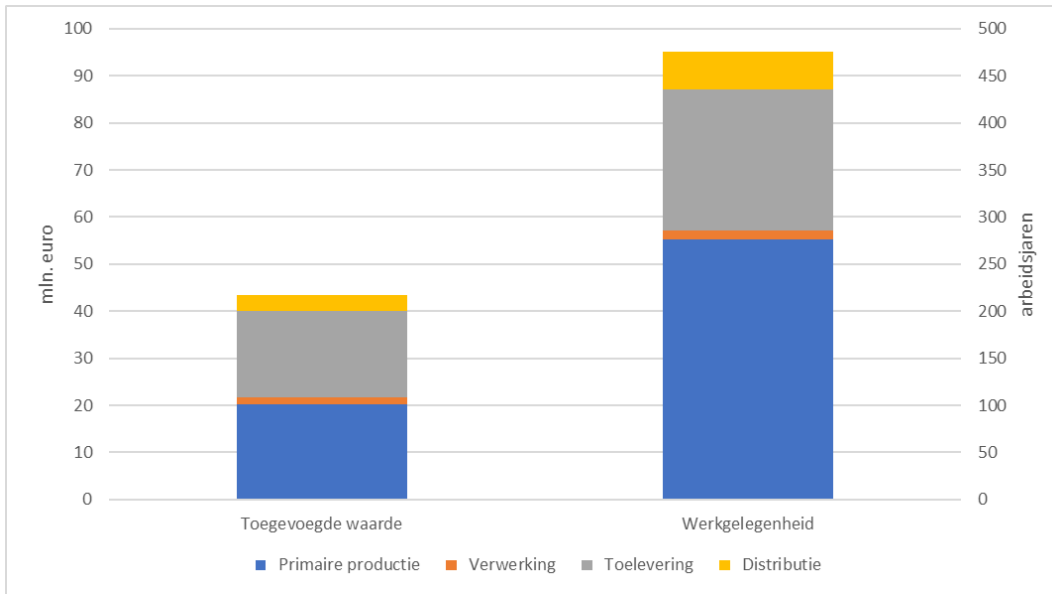
a) Het agrocluster buitenlandse grondstoffen heeft alleen betrekking op de verwerkingsindustrie in het cluster (zover die de grondstoffen uit het buitenland haalt), inclusief de toelevering en distributie hiervan. In het akkerbouwcluster worden veel grondstoffen uit het buitenland gehaald, zoals margarine-, oliën- en vettenindustrie en koffie-/theeproducenten. Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

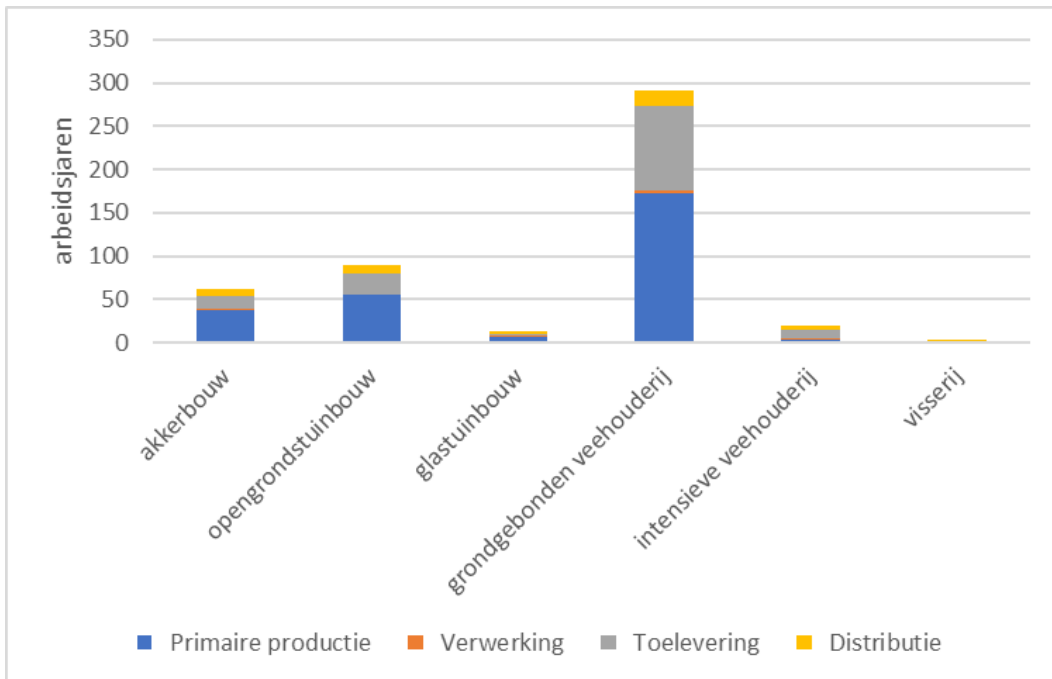
Figuur B6.1 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid van totaal agrocluster Alkmaar verdeeld naar binnenlandse en buitenlandse grondstoffen (2022)
Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Figuur B6.2 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid van het totaal agrocluster Alkmaar (binnenlandse en buitenlandse grondstoffen) verdeeld naar de 6 deelcomplexen (2022)
Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Figuur B6.3 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid agrocluster Alkmaar (gebaseerd op alleen binnenlandse grondstoffen), verdeeld naar onderscheiden onderdelen van het cluster (2022)
Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Figuur B6.4 Verdeling werkgelegenheid per agrarisch deelcluster (op basis van binnenlandse grondstoffen) naar primaire productie, verwerking, toelevering en distributie (2022)
Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Toegevoegde waarde en werkgelegenheid in de 6 deelclusters in Alkmaar (2022)

Tabel B6.3 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster akkerbouw in Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	44,0	554,8
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,7%	1,1%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	37,5	493,4
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	6,5	61,4
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,1%	0,1%
• Primaire productie	3,9	37,9
• Verwerking	0,1	1,0
• Toelevering	1,9	15,5
• Distributie	0,6	6,9
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster NL	0,1%	0,2%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Tabel B6.4 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster opengrondtuinbouw Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	10,7	107,4
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,2%	0,2%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	1,7	17,9
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	9,0	89,5
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,1%	0,2%
• Primaire productie	5,1	54,9
• Verwerking	0,1	1,2
• Toelevering	3,1	24,5
• Distributie	0,7	8,9
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster NL	0,2%	0,2%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Tabel B6.5 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster glastuinbouw in Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	1,6	17,0
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,0%	0,0%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	0,4	4,0
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	1,2	13,0
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,0%	0,0%
• Primaire productie	0,6	7,1
• Verwerking	0,1	0,6
• Toelevering	0,3	2,9
• Distributie	0,2	2,4
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster Nederland	0,0%	0,0%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Tabel B6.6 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster grondgebonden veehouderij in Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	22,9	291,1
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,4%	0,6%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	0,0	0,0
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	22,9	291,1
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,4%	0,6%
• Primaire productie	9,9	171,9
• Verwerking	0,6	3,8
• Toelevering	11,1	97,2
• Distributie	1,3	18,2
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster Nederland	0,2%	0,2%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Tabel B6.7 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster intensieve veehouderij in Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	3,6	19,3
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,1%	0,0%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	0,0	0,0
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	3,6	19,3
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,1%	0,0%
• Primaire productie	0,7	3,0
• Verwerking	0,6	3,1
• Toelevering	1,9	9,7
• Distributie	0,5	3,6
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster Nederland	0,0%	0,0%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Tabel B6.8 Toegevoegde waarde en werkgelegenheid deelcluster intensieve visserij in Alkmaar (2022)

	Toegevoegde waarde (mln. euro)	Werkgelegenheid (arbeidsjaren)
Agrocluster, totaal	0,2	1,6
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,0%	0,0%
Agrocluster, buitenlandse grondstoffen	0,0	0,3
Agrocluster, binnenlandse grondstoffen	0,1	1,3
Aandeel in totale economie van Alkmaar	0,0%	0,0%
• Primaire productie	0,1	1,0
• Verwerking	0,0	0,0
• Toelevering	0,0	0,2
• Distributie	0,0	0,1
Aandeel agrocluster Alkmaar in agrocluster Nederland	0,0%	0,0%

Bron: LISA en Wageningen Social & Economic Research (input-outputberekeningen).

Wageningen Social & Economic Research
Postbus 88
6700 AB Wageningen
T 0317 48 48 88
E info.wser@wur.nl
wur.nl/social-and-economic-research

RAPPORT 2025-075

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 7.700 medewerkers (7.000 fte), 2.500 PhD- en EngD-kandidaten, 13.100 studenten en ruim 150.000 Leven Lang Leren-deelnemers behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Social & Economic Research
Postbus 88
6700 AB Wageningen
T 0317 48 48 88
E info.wser@wur.nl
wur.nl/social-and-economic-research

Rapport 2025-075

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 7.700 medewerkers (7.000 fte), 2.500 PhD- en EngD-kandidaten, 13.100 studenten en ruim 150.000 Leven Lang Leren-deelnemers behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.
